

**SERIKALI YA MAPINDUZI YA
ZANZIBAR**

HOTUBA YA WAZIRI WA KILIMO NA MALIASILI

MHE. SULEIMAN OTHMAN NYANGA (MBM)

**KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI YA FEDHA YA WIZARA YA KILIMO NA
MALIASILI KWA MWAKA 2014/2015 KATIKA BARAZA LA WAWAKILISHI**

ZANZIBAR.

JUNI, 2014

HOTUBA YA WAZIRI WA KILIMO NA MALIASILI
MHE. SULEIMAN OTHMAN NYANGA (MBM) KUHUSU MAKADIRIO YA MAPATO NA MATUMIZI
YA FEDHA YA WIZARA YA KILIMO NA MALIASILI KWA MWAKA 2014/2015

1.0 UTANGULIZI

- 1.1 Mheshimiwa Spika**, kwa ruhusa yako naomba kutoa hoja kwa Baraza lako Tukufu, likae kama Kamati kwa ajili ya kupokea, kujadili na kupitisha Makadirio ya Mapato na Matumizi ya Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa kazi za Kawaida na kazi za Maendeleo kwa mwaka wa fedha 2014/2015.
- 1.2 Mheshimiwa Spika**, awali ya yote naomba kuchukua fursa hii kumshukuru Mwenyezi Mungu kwa kuibariki nchi yetu kuwa na amani, utulivu na kutuwezesha kufikia siku ya leo tukiwa wazima na wenye afya njema ili tuweze kujadili bajeti hii kwa ajili ya maendeleo ya wananchi wa Zanzibar ambao wengi wao ni wakulima.
- 1.3 Mheshimiwa Spika**, kwa mara nyengine tena namshukuru Mwenyezi Mungu kwa kuijaalia nchi yetu na kuiwezesha kuadhimisha miaka 50 ya Mapinduzi Matukufu ya Zanzibar ambapo yalifana na kudhihirisha kwamba sekta ya kilimo imepiga hatua katika kuleta maendeleo katika nchi yetu kama ilivyokuwa kauli mbiu ya maadhimisho hayo ***“Tudumishe Amani na Umoja, tulete maendeleo – Mapinduzi Daima”***.
- 1.4 Mheshimiwa Spika**, nachukua fursa hii kumpongeza kwa dhati Mheshimiwa Rais wa Zanzibar na Mwenyekiti wa Baraza la Mapinduzi kwa kusimamia vyema utekelezaji wa ILANI ya Uchaguzi ya CCM ya mwaka 2010 - 2015; katika kuendeleza kwa vitendo Mapinduzi ya kilimo yenye dhamira ya kuwaendeleza wakulima na kuongeza tija katika sekta ya kilimo na maliasili.
- 1.5 Mheshimiwa Spika**, nawapongeza viongozi wakuu wa kitaifa Mhe. Maalim Seif Sharif Hamad, Makamu wa Kwanza wa Rais na Mhe. Balozi Seif Ali Iddi Makamu wa Pili wa Rais wa Zanzibar kwa juhudi zao za kuhamasisha na kutoa miongozo katika kuendeleza sekta ya kilimo.
- 1.6 Mheshimiwa Spika**, napenda kuchukua fursa hii kuwashukuru Wajumbe wa Kamati ya kudumu ya Baraza la Wawakilishi ya Fedha, Biashara na Kilimo sambamba na kumpongeza Mwenyekiti wake Mheshimiwa Salmin Awadh Salmin, Mwakilishi wa Jimbo la Magomeni. Aidha, naishukuru Kamati hii kwa miongozo na ushauri iliyoipa Wizara ya Kilimo na Maliasili katika kufanikisha utekelezaji wa bajeti ya Wizara ya mwaka 2013/2014. Pia, tunaishukuru Kamati kwa maelekezo yao walivyotupa katika maandalizi ya bajeti ya Wizara ya mwaka 2014/2015. Napenda kulihakikishia Baraza lako Tukufu kwamba, maoni, ushauri na mapendekezo ya Kamati yamezingatiwa katika bajeti hii .
- 1.7 Mheshimiwa Spika**, naomba pia nikupongeze wewe binafsi kwa umahiri wako katika kuliongoza Baraza lako Tukufu kwa mafanikio.

- 1.8 Mheshimiwa Spika**, ntoa shukrani na pongezi za pekee kwa wakulima na wananchi wote kwa mashirikiano yao katika kuendeleza kilimo na hifadhi ya maliasili hapa Zanzibar. Aidha, nawashukuru wananchi wa Jimbo la Jang'ombe kwa kuendelea kunipa mashirikiano na kuwa na imani na mimi katika kusimamia na kuleta maendeleo ya jimbo hili. Nawaahidi kwamba nitaendelea kuwatumikia kwa moyo wangu wote kadri nitakavyoweza.

UKUAJI NA MCHANGO WA SEKTA YA KILIMO KATIKA PATO LA TAIFA

- 1.9 Mheshimiwa Spika**, Sekta ya Kilimo bado inaendelea kuwa ni tegemeo kubwa kwa uchumi wa Zanzibar, ambapo inatoa mchango mkubwa katika kujikimu kimaisha na kupatikana kwa chakula na lische bora. Ukuaji wa sekta hii katika Pato la Taifa kwa mwaka 2013 umeongezeka na kufikia wastani wa asilimia 31.0 ikilinganishwa na asilimia 30.2 ya mwaka 2012. Hali hii imesababishwa na kuongezeka kwa mchango wa sekta ndogo ya mazao kutoka asilimia 19.4 mwaka 2012 hadi ufikia asilimia 19.7 mwaka 2013. Aidha, inakadiriwa kuwa zaidi ya asilimia 70 ya wananchi wa Zanzibar wanategemea sekta hii kwa kuwapatia ajira na mapato.
- 1.10 Mheshimiwa Spika**, mwaka 2013 ukuaji wa Sekta ya Kilimo umeongezeka kufikia wastani wa asilimia 3.6 kutoka wastani wa asilimia 2.0 ya mwaka 2012. Miongoni mwa sababu zilizochangia ongezeko hilo ni ukuaji wa sekta ndogo ya mazao iliyofikia wastani wa asilimia 3.6 mwaka 2013 ikilinganishwa na ukuaji wa asilimia 1.7 mwaka 2012. Sababu nyengine ni hali nzuri ya hewa na muamko ambao wameuonesha wakulima kuhusiana na matumizi ya pembejeo za kilimo ikiwemo mbegu bora, mbolea na madawa pia kuongezeka kwa eneo lililolimwa mpunga. Jambo jengine lililochangia ongezeko hili ni kuimarika uzalishaji wa karafuu.

HALI YA UZALISHAJI

- 1.11 Mheshimiwa Spika**; msimu wa kilimo wa mwaka 2013/2014 unaonesha kuwepo kwa ongezeko la mavuno kwa baadhi ya mazao ikiwemo karafuu ambayo imeongezeka kutoka tani 4,000 mwaka 2012/2013 hadi kufikia tani 5,280 mwaka 2013/2014, mpunga kutoka tani 6,372.1 mwaka 2012 hadi tani 33,655 mwaka 2013 na viazi vitamu kutoka tani 31,767.3 mwaka 2012 hadi tani 53,656.6 mwaka 2013. **(Kiambatisho Nam. 1)**.
- 1.12 Mheshimiwa Spika**; takwimu pia zinatonesha kuwepo kwa ushukaji kwa baadhi ya mazao ya kilimo ukilinganishwa na mwaka 2012/2013. Zao la muhogo limeshuka kutoka tani 192,072.68 mwaka 2012 hadi tani 164,332.2, ndizi kutoka tani 97,934.5 mwaka 2012 hadi tani 68,620, viazi vikuu kutoka tani 3,081.7 hadi kufikia tani 2,351.5 na mahindi kutoka tani 1,496 hadi tani 1,419 mwaka 2013.
- 1.13 Mheshimiwa Spika**; ingawa sekta ya kilimo inaendelea kukua hata hivyo ukuaji huo umekua ni mdogo kufikia kiwango kilichowekwa katika MKUZA II cha asilimia sita kwa mwaka. Miongoni mwa changamoto zinazoikabili sekta hii ni pamoja na utegemezi mkubwa wa kilimo cha kutegemea mvua, mabadiliko ya hali ya hewa, miripuko ya maradhi, wadudu waharibifu wa mazao na upungufu wa rutuba katika maeneo ya kilimo na uwekezaji mdogo wa sekta binafsi.

KILIMO CHA MAWENI:

- 1.14 Mheshimiwa Spika**, pamoja na jitihada nyingi tunazozichukua bado kilimo cha maweni hakijapiga hatua ya kuridhisha. Wakulima wengi wa ukanda huu wanauzoefu mkubwa katika uzalishaji wa mazao ya mbaazi, mtama, uwele, viazi vikuu, ndimu na pilipili hoho, kama mazao ya chakula na biashara. Wizara itaendeleza utafiti wa kilimo cha maweni kwa kushajiisha kilimo mseto na kuhamasisha utunzaji wa mazingira. Aidha, juhudi za kuwaendeleza wakulima wa maweni kwa kuwapatia kazi mbadala za kiuchumi hasa ufugaji nyuki zitaendelea zaidi.
- 1.15 Mheshimiwa Spika**, kilimo cha mboga kina umuhimu mkubwa kwa wazalishaji wadogo wa Zanzibar hasa kutokana na tija ya haraka inayopatikana pamoja na ukuwaji wa soko la utalii. Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa kutambua na kuthamini umuhimu wa kilimo hicho inaendeleza mashirikiano na sekta binafsi zikiwemo Taasisi ya Wazalishaji wa mazao ya mboga, matunda na maua - Tanzania Horticultural Association (TAHA) na Kampuni ya Zanzibar Agricultural Investment and Development (ZAIDI) ambayo inajihusisha na utoaji wa taaluma na vifaa vya umwagiliaji maji kwa njia ya matone.
- 1.16 Mheshimiwa Spika**, Kwa upande wa Maliasili, Wizara inaendelea kushajiisha jamii katika uhifadhi na matumizi endelevu ya maliasili katika maeneo ya hifadhi na wananchi, kwa kuthamini mchango mkubwa unaotolewa na jumuiya hizo kwa kuhifadhi maliasili na kubuni mbinu mbadala za kupunguza uharibifu wa rasilimali za misitu.
- 1.17 Mheshimiwa Spika**, Wizara ya Kilimo na Maliasili imeweza kukamilisha sensa ya miti iliyojumuishia miti ya mikarafuu ambayo imetuwzesha kupata takwimu sahihi za miti iliyopo na vile vile tutaweza kupanga mipango sahihi ya maendeleo na matumizi endelevu ya rasilimalizilizomokatikavisiwa vya Unguja na Pemba.

MUELEKEO WA BAJETI YA WIZARA YA KILIMO NA MALIASILI 2014/2015

- 1.18 Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa fedha 2014/2015, Serikali kupitia Wizara ya Kilimo na Maliasili itaendelea kusimamia na kutekeleza malengo ya Dira ya 2020, ILANI ya Uchaguzi ya CCM 2010 – 2015, Mkakati wa Kukuza Uchumi na Kupunguza Umaskini (MKUZA II), Malengo ya Milenia (MDGs), Mipango na Mikakati ya Kisekta pamoja na Mpango wa Mageuzi ya Sekta ya Kilimo (ATI).
- 1.19 Mheshimiwa Spika**, muelekeo wa Bajeti ya Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa mwaka wa fedha 2014/2015 ni kama ifuatavyo:
- Kuongeza uzalishaji wa mpunga kwa kuimarisha miundombinu ya umwagiliaji maji, matumizi ya zana za kisasa na teknolojia za uzalishaji na usindikaji wa mpunga;
 - Kuendelea kuhifadhi rasilimali za misitu na kuongeza uzalishaji wa matunda, karafuu, viungo na asali kwa kutoa elimu kwa wakulima na uoteshaji wa miche bora;
 - Kufanya tafiti ili kuongeza uzalishaji na tija katika sekta ya kilimo na kutoa ushauri wa kitaalamu na usambazaji wa mizinga na vifaa bora vya uzalishaji asali;

- Kuimarisha utoaji wa huduma za matrekta na zana nyengine za kilimo, elimu kwa wakulima na kuongeza upatikanaji wa pembejeo za kilimo kwa wakati zikiwemo, mbegu bora, mbolea, dawa za kuzuia magugu na wadudu waharibifu;
- Kushajiisha uibuaji wa miradi ya kuongeza kipato katika Sekta ya Misitu na Maliasili ikiwemo uzalishaji wa asali na utalii wa kimaumbile (**eco-tourism**) katika maeneo ya Jozani, Ngezi, Masingini na Kiwengwa;
- Kuendelea kuwajengea uwezo wa kitaaluma wakulima na wafanyakazi katika ngazi tofauti;
- Kuanzisha na kuendeleza hifadhi ya chakula ya Zanzibar;
- Kuendelea na mapitio ya Sera, Sheria na Mpango ili uendane na mabadiliko ya kiuchumi na kimazingira;
- kuhakiki na kusimamia upatikanaji wa hati miliki za mali za Serikali zilizopo chini ya Wizara ya Kilimo na Maliasili.

2.0 TAARIFA YA UTEKELEZAJI MWAKA 2013/2014

MAPATO NA MATUMIZI

2.1 Mheshimiwa Spika; Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa mwaka wa fedha 2013/2014, ilikadiriwa kukusanya jumla ya **Tsh. 748,000,000**. Hadi kufikia mwezi wa April, 30, 2014, Wizara imekusanya **Tsh. 810,519,890** sawa na asilimia 108 ya makadirio ya lengo.

MATUMIZI YA FEDHA 2013/2014

2.2 Mheshimiwa Spika; kwa mwaka wa fedha 2013/2014, Wizara ya Kilimo na Maliasili iliidhinishiwa jumla ya **Tsh. 31,394,697,558**. Kwa kazi za kawaida iliidhinishiwa **Tsh. 13,642,699,558** (Mishahara Tsh. 7,903,699,558 na Matumizi mengineyo Tsh. 5,239,000,000 na Tsh. 500,000,000) ikiwa ni Ruzuku kwa Chuo cha Kilimo Kizimbani. Hadi kufikia Mei, 2014, fedha zilizopatikana kwa kazi za kawaida ni **Tsh. 9,554,053,008** sawa na asilimia 70. (Mishahara Tsh. 7,170,292,608 na Matumizi mengineyo Tsh. 2,094,360,400 na Tsh. 289,400,000 Ruzuku kwa Chuo cha Kilimo Kizimbani). (**Kiambatisho Nam. 13**).

2.3 Mheshimiwa Spika; katika kutekeleza kazi za maendeleo, Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa mwaka wa fedha wa 2013/2014, iliidhinishiwa jumla ya **Tsh. 17,751,998,000**. (SMZ Tsh. 1,560,000,000 na washirika wa maendeleo Tsh. 16,191,998,000). Hadi kufikia mwezi wa Mei, 2014, fedha zilizopatikana ni **Tsh. 447,809,815**, sawa na asilimia 29. Kwa upande wa washirika wa maendeleo, fedha zilizotengwa kwa mwaka 2013/2014 ni **Tsh. 16,191,998,000**. Hadi kufikia mwezi wa Mei, 2014, Wizara imepata jumla ya **Tsh. 1,529,959,074** sawa na asilimia 9.4 ya lengo. (**Kiambatisho Nam. 12**).

MAKADIRIO YA MAKUSANYO YA MAPATO NA MATUMIZI KWA MWAKA WA FEDHA 2014/2015

2.4 Mheshimiwa Spika; Wizara ya Kilimo na Maliasili inakadiriwa kukusanya mapato ya **Tsh. 845,000,000** kwa mwaka wa fedha 2014/2015 (**Kiambatisho Nam. 14**). Aidha, Wizara pia inakadiriwa kutumia jumla ya **Tsh. 23,369,002,000**. Kati ya fedha hizo, **Tsh. 13,758,000,000** ni matumizi ya kazi za kawaida, **Tsh. 9,034,000,000** ni mishahara, **Tsh. 4,297,000,000** kwa matumizi mengineyo na **Tsh.427,000,000** kwa ajili ya ruzuku ya Chuo cha Kilimo Kizimbani. Aidha, Wizara imetengewa **Tsh. 9,661,002,000** kwa ajili ya kutekeleza miradi 11 ya maendeleo (kati ya hizo **Tsh. 1,500,000,000** ni mchango wa SMZ na **Tsh. 8,111,002,000** ni mchango wa washirika wa maendeleo (**Kiambatisho Nam. 12**).

2.5 Mheshimiwa Spika, Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa mwaka wa fedha 2013/2014 imepata mafanikio yafuatayo:

- Jumla ya miche 941,176 ya mikarafuu (Unguja 309,640 na Pemba 631,536) sawa na asilimia 94 ya lengo imeoteshwa na kuisambaza kwa wakulima bila ya malipo, pamoja na kuwapatia wakulima mafunzo ya mbinu bora za uoteshaji wa miche ya mikarafuu, utunzaji na uoteshaji kwa wakulima 300 (Unguja 100 na Pemba 200). Aidha, skuli 21 za wakulima wa karafuu (Unguja 8 na Pemba 13) zilianzishwa na zimepatiwa mafunzo.
- Wizara imekamilisha sensa ya miti ambayo imetusaidia katika kukamilisha Sera, Sheria ya Misititu na Mpango wa Muda Mrefu wa Usimamizi wa Rasilmali za Misititu. Aidha, matokeo ya sensa hii yatasaidia taasisi nyengine katika kupanga mipango ya maendeleo.
- Juhudi za Wizara ya Kilimo na Maliasili pamoja na kuwepo kwa hali nzuri ya hewa zimewawezesha wakulima kuzalisha zaidi ya tani 33,665 za mpunga ikilinganishwa na tani 6,372 za mwaka 2012.
- Wizara ya Kilimo na Maliasili imeongeza zana za kisasa kwa lengo la kuimarisha ukulima wa mpunga wa kutegemea mvua. Jumla ya matrekta 20 mapya yamenunuliwa na kuweza kusaidia kazi za uzalishaji wa mpunga.
- Wizara kwa kushirikiana na wajasiriamali imeweza kuwasaidia wakulima katika bidhaa wanazozalisha kwa kuziweka kwenye vifungashio na hivyo kuimarisha ubora wa bidhaa hizo na kujiongezea kipato.
- Wizara imeongeza kipato cha wanajamii kwa kuwashirikisha katika miradi ya utalii wa kimaumbile. Mfano, wanajamii wa hifadhi ya msitu wa Mtende wameweza kuuza paa nunga mmoja dume, aliyezeeka kwa Shilingi 7,840,000. Vile vile wanajamii hao wameweza kuuza wanyama wengine wanane wadogo wakiwemo Kigombo na Kima mweusi kwa thamani ya Shilingi 480,000 kila mmoja.
- Kutokana na matokeo ya tafiti zilizofanywa na Taasisi ya Utafiti wa Kilimo Zanzibar, imegundulika kwamba uzalishaji wa mpunga wa kutegemea mvua unaweza kuongezeka kutoka tani moja hadi tani tano kwa hekta, viazi vitamu kutoka tani sita hadi 15 kwa hekta, iwapo kama mkulima atafuata teknolojia zilizotumika katika tafiti hizo.

- Wizara ya Kilimo na Maliasili imeongeza idadi ya mabibi na mabwanashamba kwa kuajiri vijana 139 (87 wanawake na 52 wanaume) na kusomesha wanafunzi 266 (105 wanaume na 185 wanawake) katika chuo cha Kilimo cha Kizimbani.

UTEKELEZAJI WA MALENGO YA WIZARA KWA MWAKA WA FEDHA 2013/2014 NA MALENGO YA MWAKA WA FEDHA 2014/2015

- 2.6 Mheshimiwa Spika**, utekelezaji wa kazi za Wizara ya Kilimo na Maliasili kupitia Idara na taasisi zake kwa mwaka 2013/2014 pamoja na malengo ya mwaka 2014/2015 ni kama ifuatavyo:

3.0 IDARA YA MIPANGO, SERA NA UTAFITI

- 3.1 Mheshimiwa Spika**, majukumu ya Idara hii ni kusimamia na kuratibu Sera, Sheria, Mikakati, Mipango ya Maendeleo na Utafiti. Idara pia inaratibu mashirikiano ya Wizara na taasisi za ndani na nje ya nchi ikiwemo Washirika wa Maendeleo na Sekta Binafsi.

MALENGO YA MWAKA 2013/2014

- 3.2 Mheshimiwa Spika**, Idara ya Mipango, Sera na Utafiti kwa mwaka wa 2013/2014 ililenga kutekeleza yafuatayo:

- Kuzipitia Sera za Mimitu, Kilimo, Sheria ya Uhifadhi wa mimea pamoja na kutayarisha Sheria mpya ya mbegu;
- Kuimarisha mfumo wa ukusanyaji, uchambuzi na utoaji wa taarifa juu ya matukio muhimu ya kisekta na Wizara (M & E); ikiwemo mawasiliano na utoaji taarifa kwa njia ya tovuti (www.kilimoznz.or.tz);
- Kutoa nakala 2,000 za Jarida la Mkulima na kuzisambaza kwa wadau wote wanaohusika; wakulima matayarisho ya vipindi 10 vya TV na Redio juu ya elimu kwa wakulima (mpunga, matunda, karafuu na mbogamboga) na kuvirusa hewani;
- Kutayarisha makala 15 na vipeperushi 1,000 kwa ajili ya wakulima ili kupata taarifa muhimu za kilimo cha kisasa, taarifa za masoko na pembejeo;
- Kukusanya taarifa na takwimu muhimu za kijamii na kiuchumi katika sekta ya kilimo, ikiwemo uzalishaji na masoko ya mazao ya chakula biashara pamoja na kukamilisha mfumo wa ufuatiliaji, tathmini;
- Kuimarisha mashirikiano kati ya Wizara, taasisi za ndani, za kikanda na nje ya nchi;
- Kuratibu mfumo wa pamoja wa kitaasisi katika Sekta ya Kilimo (ASP-Z) pamoja na kushiriki katika vikundi Kazi vya Kitaifa, mikutano na makongamano ya Kitaifa, Kikanda na Kimataifa;
- Kuimarisha tafiti za kijamii, kiuchumi na kisayansi ili kuongeza uzalishaji na tija katika kilimo kwa kutoa ushauri wa kitaalamu juu ya maeneo ya kipaumbele ya utafiti;
- Kuandaa warsha na kutoa Toleo la Nne la Utafiti wa Kilimo (**4th Annual Agricultural Research Meeting**);

- Kuratibu na kusimamia miradi inayotekelezwa na Wizara ya Kilimo na Maliasili.

UTEKELEZAJI WA MALENGO YA MWAKA 2013/2014

3.3 Mheshimiwa Spika, mwaka wa fedha 2013/2014 Idara imetekeleza malengo yake kama ifuatavyo:

- Sheria ya Wagunduzi wa aina mpya za mbegu za mimea imejadiliwa na kupitishwa na Baraza la Wawakilishi. Rasimu ya Sera ya Misititu imekamilika na hivi sasa inajadiliwa na wadau. Mapitio ya Sheria ya Hifadhi na Utibabu wa Mimea imekamilika na hivi sasa inasubiri maoni kutoka Ofisi ya Mwanasheria Mkuu;
- Utayarishaji wa Programu ya Kuendeleza zao la karafuu imekamilika na imeanza kutekelezwa. Pia Programu ya Mazao ya Matunda na Viungo imekamilika.
- Uingizwaji wa taarifa katika Tovuti (Website) ya Wizara ulifanyika kwa lengo la kuelimisha wadau mbali mbali. Aidha, vipindi viwili vya TV na vitano vya redio vimetayarishwa na kurushwa hewani.
- Jumla ya nakala 1000 za Jarida la mkulima limechapishwa na kusambazwa kwa wakulima na wadau wengine;
- Wizara imeshiriki katika vikao vya mashirikiano na hivi sasa kuna muelekeo wa utekelezaji miradi ikiwemo ya mboga, Sunflower, miundombinu ya umwagiliaji maji na mradi ya uzalishaji wa asali.
- Makala kumi zimekusanywa kwa ajili ya utayarishaji wa toleo la tatu la *Agriculture Research Proceedings*.
- Utafiti wa uingizaji na usambazaji wa pembejeo za kilimo umefanyika na kuonyesha kwamba ipo haja ya kurekebisha mfumo wa uingizaji na usambazaji wa pembejeo za kilimo.
- Mfumo wa ufuatiliaji na tathmini wa sekta ya kilimo umekamilika na unatarajiwa kuwasilishwa kwa wadau kwa ajili ya kupata maoni.

3.4 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka 2013/2014 Idara iliendelea kusimamia utekelezaji wa programu tatu na mradi mmoja wa maendeleo kama ifuatavyo:

- Programu ya Kuimarisha Huduma za Kilimo–ASSP, **(Kiambatisho Nam. 2)**.
- Programu ya Kutoa Huduma za Mifugo ASDP-L **(Kiambatisho Nam. 3)**.
- Programu ya Kuimarisha Miundombinu ya Masoko ya Kilimo na kuongeza Thamani ya Mazao (MIVARF) **(Kiambatisho Nam. 4)**.
- Mradi wa Usarifu wa Mazao **(Kiambatisho Nam. 5)**.

MALENGO YA IDARA KWA MWAKA 2014/2015

3.5 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2014/2015 Idara imelenga kutekeleza yafuatayo:

- Kuipitia Sera ya Kilimo, kukamilisha Sheria ya Uhifadhi na utibabu wa mimea;
- Kutoa nakala 2,000 za Jarida la Mkulima na kuzisambaza kwa wadau wote;

- Kufanya tafiti za kijamii, kiuchumi ili kukabiliana na changamoto zinazojitokeza katika jamii katika uzalishaji na tija;
- Kuimarisha mfumo wa ukusanyaji takwimu muhimu za kijamii na kiuchumi katika sekta ya kilimo ikiwemo uzalishaji na masoko ya mazao ya chakula biashara, uchambuzi na utoaji wa taarifa juu ya matukio muhimu ya sekta/Wizara.
- Kuimarisha mashirikiano kati ya Wizara, taasisi za ndani, za kikanda na nje ya nchi pamoja na kushiriki katika vikundi kazi vya kitaifa, mikutano na makongamano ya Kitaifa, Kikanda na Kimataifa;
- Kukamilisha mapitio ya tafiti zilizowasilishwa pamoja na uchapishaji wa Toleo la tatu la Utafiti wa Kilimo (**3rd Annual Agricultural Research Proceeding**).
- Kuratibu na kusimamia miradi inayotekelezwa na Wizara ya Kilimo na Maliasili.

3.6 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2013/2014 Idara iliombewa **Tsh. 470,545,700** hadi kufikia mwezi wa Mei, 2014 Idara imepatiwa jumla ya **Tsh. 338,993,537** sawa na asilimia 72 ya makadirio. Kwa mwaka wa fedha 2014/2015 idara inaombewa jumla ya **Tsh. 377,129,000** kutoka Serikalini.

4.0 IDARA YA UENDESHAJI NA UTUMISHI

4.1 Mheshimiwa Spika, Idara hii ina jukumu la kusimamia rasilimali watu na kutoa huduma za utawala katika Wizara, ikiwa ni pamoja na masuala ya ajira, mafunzo, maslahi ya wafanyakazi na uwekaji wa kumbukumbu. Aidha, Idara inasimamia utunzaji na uhifadhi wa mali za Serikali, utoaji wa huduma za manunuzi na uhifadhi wa vifaa.

MALENGO YA MWAKA 2013/2014

4.2 Mheshimiwa Spika, Kwa mwaka wa 2013/2014 Idara imepanga kutekeleza malengo yafuatayo:

- Kuendelea na uhakiki wa mali za Serikali zilizo katika Wizara na kuzipatia hati miliki;
- Kuwajengea uwezo wa kitaaluma wafanyakazi 15 wapya na 106 wanaoendelea;
- Kusimamia maslahi ya wafanyakazi na kuwawekea mazingira mazuri ya kazi;
- Kuratibu utaratibu wa manunuzi ya Wizara;
- Kuratibu ukusanyaji wa mapato ambayo yanakadiriwa kuwa ni Tsh 748,000,000.
- Kuratibu maadhimisho ya miaka 50 ya Mapinduzi Matukufu ya Zanzibar kwa upande wa Wizara ya Kilimo na Maliasili.

UTEKELEZAJI WA MALENGO YA MWAKA 2013/2014

4.3 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2013/2014 Idara imetekeleza malengo yake kama ifuatavyo:

- Kupimwa na kupatiwa hatimiliki kwa majengo ya Ofisi kuu za Idara ya Misituta na Maliasili Zisizorejeshika, Ofisi za utibabu wa mimea zilizopo Mwanakwerekwe, Nyumba iliyopo

Beit-el-Ras na Bonde la mpunga la Kibonde Mzungu. Aidha, Bonde la mpunga la Cheju limo katika hatua za mwisho za upimaji.

- Jumla ya wafanyakazi 62 wa Wizara ya Kilimo na Maliasili wanaendelea na masomo katika fani tofauti. Aidha, wafanyakazi 67 (wanaume 30 wanawake 37) wameanza masomo kwa mwaka 2013/2014.
- Jumla ya wafanyakazi 22 wamestaafu (15 kwa kutimiza umri, 5 kwa hiari na 2 kwa maradhi).
- Wafanyakazi 15 (wanaume 12 na wanawake 3) wamepatiwa likizo bila malipo.
- Wafanyakazi 485 (wanaume 262 na wanawake 223) wamepatiwa likizo ya kawaida.
- Wizara ilishiriki kikamilifu katika maadhimisho ya kutimiza miaka 50 ya Mapinduzi Matukufu ya Zanzibar.
- Wizara imetayarisha mfumo mpya wa uhakiki wa wafanyakazi (Database) kwa Unguja na kupata taarifa sahihi za watumishi.
- Mafunzo ya Sheria namba 2 ya mwaka 2011 ya Utumishi wa Umma kwa wafanyakazi 893 wa Wizara ya Kilimo na Maliasili yametolewa.
- Mafunzo kwa Bodi ya Zabuni na Kitengo cha Manunuzi hayakufanyika.
- Jumla ya mapato Tsh. 802,385,890 yamekusanywa sawa na asilimia 107 kutokana na vyanzo mbalimbali vya mapato ya Kilimo na Maliasili.
- Jumla ya wafanyakazi 60 wakiwemo Mabwana/mabibishamba 45 na 15 kada nyenginezo wameajiriwa kwa mwaka wa fedha 2013/2014.

MALENGO YA IDARA KWA MWAKA 2014/2015

4.4 Mheshimiwa Spika, Kwa mwaka wa 2014/2015 Idara imepanga kutekeleza malengo yafuatayo:

- Kuwajengea uwezo wa kitaaluma wafanyakazi 20 Unguja na Pemba.
- Kuhakiki mali za Serikali zilizo chini ya Wizara ya Kilimo na kuzipatia hatimiliki.
- Kuhakiki wafanyakazi wa Wizara Pemba kwa kutumia mfumo mpya Database.
- Kusimamia maslahi ya wafanyakazi na kuwawekea mazingira mazuri.
- Kuratibu ukusanyaji wa mapato yanayokadiriwa Tsh.845,000,000.
- Kutayarisha na kutekeleza Mpango wa manunuzi wa Wizara.

4.5 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2013/2014 Idara iliombewa **Tsh. 1,261,892,700** hadi kufikia mwezi wa Mei, 2014 Idara imepatiwa jumla ya **Tsh 904,7158,308** sawa na asilimia 72 ya makadirio. Kwa mwaka wa fedha 2014/2015 Idara inaombewa jumla ya **Tsh. 1,543,027,000** kutoka Serikalini.

5.0 IDARA YA KILIMO

5.1 Mheshimiwa Spika, Idara hii ina majukumu ya kusimamia maendeleo ya uzalishaji wa mazao ya chakula na biashara, upatikanaji na usambazaji wa huduma za pembejeo na zana za kilimo kwa wakulima, uhifadhi na ukaguzi wa mazao na kutoa mafunzo kwa wazalishaji.

MALENGO YA IDARA KWA MWAKA 2013/2014

5.2 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2013/2014, Idara imelenga kutekeleza mambo yafuatayo:

- Kusimamia ukulima wa mpunga ekari 35,000 kwa msimu 2013/2014 (Unguja ekari 15,000 na Pemba 20,000);
- Kutoa mafunzo ya muda mfupi kwa Mabibi/Mabwana shamba 140 (90 Unguja 50 Pemba) juu ya mbinu shirikishi za elimu kwa wakulima;
- Kununua seti mbili (seti moja Pemba na seti moja Unguja) za Ng'ombe wa kulimia kwa ajili ya mafunzo ya ukulima kwa kutumia jembe la kukokotwa na ng'ombe pamoja na kutoa mafunzo kwa wakulima 40 (20 Pemba na 20 Unguja);
- Kuzalisha tani 5 za mbegu ya Mahindi, tani 2 za mbegu ya mtama katika vituo vya Idara vya kuzalisha mbegu na tani 300 za mbegu ya mpunga kupitia kwa wakulima wa mikataba;
- Kununua na kusambaza tani 1,300 za mbolea (TSP tani 300 na UREA tani 1000), lita 30,000 za dawa ya magugu na tani 300 za mbegu ya mpunga kutoka T.Bara;
- Kuzalisha mbegu ya mpunga aina ya NERICA tani 20 katika vituo vya uzalishaji mbegu Bambi na kupitia mikataba na wakulima;
- Kutengeneza matrekta 37 (13 Pemba 24 Unguja), kutoa mafunzo kwa mafundi na madereva 60 wa matrekta na kutoa huduma za matrekta kwa wakulima kwa msimu wa mpunga wa mwaka 2013/2014;
- Kuendelea na kazi za ukaguzi wa mazao yanayoingia na kutoka nje ya nchi na kutoa ushauri wa kitaalamu kwa wakulima juu ya mbinu bora za kudhibiti wadudu waharibifu wa mimea na uhifadhi wa mazao;
- Kuendelea na kazi ya kusambaza na kubadilisha dawa katika mitego ya kunasia nzi waharibifu wa matunda;

UTEKELEZAJI WA MALENGO YA 2013/2014

5.3 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2013/2014, Idara imetekeleza kazi zifuatazo:

- Jumla ya ekari 30,444 za mpunga zililimwa Unguja 12,548 na Pemba 17,896 kwa msimu wa 2013/2014.
- Tani 40 za mbegu ya mpunga aina ya NERICA zimevunwa.
- Tani 376 za mbegu ya mpunga zimesambazwa kwa wakulima, kati ya mbegu hizo tani 150 zilinunuliwa kutoka T/Bara na tani 226 zimenunuliwa na Wizara kutoka kwa wakulima wa mikataba.
- Tani 2 za mbegu ya mahindi na mtama kilo 450 zimezalishwa na kuuzwa kwa wakulima.
- Tani 199 za mbolea aina ya UREA na tani 150 za TSP zilisambazwa kwa wakulima wa mpunga msimu 2013/2014;
- Jumla ya matrekta 37 makongwe (Pemba 13 na 24 Unguja) yalitengenezwa kwa msimu wa 2013/2014. Aidha, matrekta mapya 20 (NEWHOLLAND 75HP 4WD) pamoja na zana zake yalinunuliwa na kugaiwa 10 Unguja na 10 Pemba.

- Mafunzo juu ya udhibiti wa wadudu waharibifu katika mazao ya mboga yalitolewa kwa wakulima 51 (kutoka Kivunge, 15 Nyamanzi 15 na 21 kutoka Bambi).
- Mitego 3,400 (Unguja 1,650 na Pemba 1,750) ya kunasia nzi waharibifu wa matunda ilisambazwa katika Wilaya zote Unguja na Pemba. Wataalamu wawili walipelekwa nchini Kenya kwa mafunzo ya miezi 6 juu ya udhibiti wa nzi waharibifu wa matunda.
- Udhibiti wa viwavijeshi ulifanyika kwa kusambaza lita 100 za dawa katika mashamba ya mpunga yaliyoshambuliwa na wadudu hao Wilaya za Kati na Kaskazini "B".
- Mafunzo yalitolewa kwa mabibi na mabwanashamba 79 juu ya mbinu bora za kilimo katika Wilaya za Kaskazini A na B na Wilaya ya Magharibi Unguja;
- Jumla ya Mabibi na Mabwanashamba 22 kutoka Wilaya ya Kaskazini B, Unguja, walipatiwa mafunzo juu ya udhibiti wa maradhi ya mpunga;
- Jumla ya tani 1,424 za karafuu zilikaguliwa na kupasishwa kwa ajili ya kusafirishwa nje ya nchi. Aidha, mazao mengine ya biashara yakiwemo mwani, pumba na makome yalikaguliwa.

MALENGO KWA MWAKA 2014/2015

5.4 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2014/2015, Idara imelenga kutekeleza mambo yafuatayo:

- Kutoa mafunzo ya muda mfupi, juu ya mbinu shirikishi za kilimo bora kwa mabibi na mabwana shamba 140. (90 Unguja na 50 Pemba);
- Kuendeleza kazi ya usambazaji wa dawa katika mitego 21,615 ya kunasia nzi waharibifu wa matunda pamoja na kununua mitego mipya 500 na kutoa mafunzo kwa kutumia mbinu mchanganyiko Unguja na Pemba.
- Kuendeleza kazi za Karantini na ukaguzi wa mazao yanayoingia na kutoka nje ya nchi ikiwemo karafuu kwa ajili ya usafirishaji na kutoa ushauri wa kitaalam kwa wakulima.
- Kuzalisha tani 350 kutoka kwa wakulima wa mikataba na kununua tani 150 za mbegu ya mpunga kutoka T/ Bara na na kuzalisha tani 5 za mahindi, 2 za mtama na tani 8 za jamii ya kunde katika kituo cha uzalishaji mbegu Bambi na mashamba ya JKU.
- Kutoa huduma za kilimo cha matrekta kwa kutengeneza matrekta 29 na zana zake (10 Pemba na Unguja 19).
- Kuwaelimisha wakulima 150 juu ya mbinu za kilimo bora kupitia Mabwana/Mabibishamba, skuli za wakulima na jumuia zao.
- Kununua na kusambaza tani 750 za mbolea (TSP tani 150, UREA tani 600) na lita 20,000 za dawa ya kuulia gugu.

5.5 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2013/2014 Idara iliombewa Tsh. 5,841,254,438 hadi kufikia mwezi wa Mei, 2014 Idara imepatiwa jumla ya Tsh 3,351,146,996 sawa na asilimia 57 ya makadirio. Kwa mwaka wa fedha 2014/2015 Idara inaombewa jumla ya Tsh. 4,802,444,000 kutoka Serikalini.

6.0 TAASISI YA UTAFITI WA KILIMO

- 6.1 **Mheshimiwa Spika**, Taasisi ya Utafiti wa Kilimo ina jukumu la kubuni, kupanga na kutekeleza kazi za utafiti katika sekta za Kilimo na Maliasili na kutoa matokeo yake kwa walengwa wakiwemo wakulima, wanafunzi na wadau wengine. Taasisi hii inajumuisha vituo vyote vya utafiti vilivyo ndani ya sekta ya kilimo na Maliasili.

MALENGO YA TAASISI YA UTAFITI KWA MWAKA 2013/2014

- 6.2 **Mheshimiwa Spika**, Kwa mwaka wa fedha 2013/2014, Taasisi imelenga kutekeleza mambo yafuatayo:

- Kuanzisha na kuendeleza tafiti 17 za mbegu na mbinu mpya za uzalishaji wa mazao makuu ya chakula;
- Kufanya utafiti wa mbinu bora za uzalishaji wa mazao ya biashara yakiwemo mikarafuu, minazi na matumizi bora ya udongo;
- Kujenga miundombinu ya maji na uzio katika maabara mpya ya mpunga pamoja na kukarabati jengo la uchunguzi wa mimea (**screen house**) liliopo Kizimbani na ukarabati wa maabara ya mazao iliyoko Matangatuani Pemba na ununuzi wa vifaa;
- Kuendelea na utayarishaji wa Mpango Mkakati wa miaka mitano na utayarishaji wa Kanuni za Sheria ya Taasisi ya Utafiti wa Kilimo ili kuweka mazingira mazuri katika utekelezaji wa kazi za utafiti;
- Kuotesha miche 10,000 ya minazi katika vitalu vya Selemu na Kidichi.

UTEKELEZAJI WA MALENGO KWA MWAKA 2013/2014

- 6.3 **Mheshimiwa Spika**, kwa mwaka wa fedha wa 2013/2014 Taasisi imetekeleza malengo yake kama ifuatavyo:

- Tafiti sita mpya za mpunga zimeanzishwa na tafiti nyengine saba zimeendelezwa.
- Vishamba 40 vya majaribio juu ya matumizi ya mbinu bora za uzalishaji wa zao la mpunga wa kutegemea mvua zimeanzishwa na tathmini ya majaribio hayo imeonesha kwamba upo uwezekano wa kuongeza uzalishaji wa mpunga kutoka tani 1 hadi tani 5 kwa hekta endapo mkulima atazingatia matumizi ya teknolojia iliyofanyiwa majaribio.
- Utafiti wa awali wa mbegu 13 za muhogo zenye kustahamili maradhi ya michirizi ya kahawia (cassava brown streak disease) na zenye uzazi mkubwa zimefanyika katika vituo vya utafiti vya Kizimbani na Matangatuani na kwa wakulima wa maeneo ya Potoa, Kilombero, Chaani, Bungi na Bumbwini kwa Unguja na Vijileni, Konde, Pembeni na Matangatuani kwa Pemba.
- Tafiti 3 zinazojumuisha mbegu 30 za viazi vitamu vyenye viini lishe zimefanyika. Matokeo ya awali yameonesha kwamba mbegu 10 zinaweza mkubwa wa uzalishaji, ustahamilivu, ladha nzuri na zimechaguliwa na wakulima kwa kuziendeleza.
- Ukusanyaji na utunzaji wa viasilia vya mimea (germplasm conservation) 50 vya muhogo, 33 vya viazi vitamu, 50 vya mpunga na 36 vya migomba umefanyika katika vituo vya Kizimbani na Matangatuani;

- Uchunguzi wa awali wa ukuaji wa miche ya mikarafuu kwa kutumia udongo tofauti kwenye vitalu umefanyika katika kituo cha Matangatuani. Utafiti wa viwango vya mbolea ya samadi katika kilimo cha migomba unaendelea na takwimu za awali zimekusanywa.
- Utayarishaji wa ramani ya aina za udongo wa Unguja na Pemba kwa kutumia digital unaendelea.
- Ujenzi wa maabara mpya ya utafiti wa mpunga na ukarabati wa maabara za udongo, tissue culture na usarifu wa mazao umekamilika na zimeanza kutumika.
- Miche 6,350 ya minazi imeoteshwa.

MALENGO YA TAASISI KWA MWAKA 2014/2015

6.4 Mheshimiwa Spika, Kwa mwaka wa fedha 2014/2015, Taasisi imelenga kutekeleza mambo yafuatayo:

- Kuanzisha na kuendeleza tafiti za mbegu na mbinu mpya za uzalishaji wa mazao makuu ya chakula na biashara yakiwemo nazi, mpunga, mazao ya mizizi, migomba, mboga na matunda.
- Kukarabati maabara ya Matangatuani, majengo ya uchunguzi wa mimea (screen house) na kujenga uzio katika maabara mpya ya mpunga Kizimbani.
- Kukamilisha Mpango Mkakati wa miaka mitano na utayarishaji wa Kanuni za Sheria ya Taasisi ya Utafiti wa Kilimo ili kuweka mazingira mazuri katika utekelezaji wa kazi za utafiti.

6.5 Mheshimiwa Spika, Kwa mwaka wa fedha 2013/14, Taasisi iliombewa jumla ya **Tsh. 1,115,298,710** kwa kazi za kawaida na jumla ya **Tsh. 140,000,000** kwa kazi za maendeleo. Hadi kufikia mwezi wa Mei, mwaka 2014 jumla ya **Tsh. 965,099,310** sawa na asilimia 87 kwa kazi za kawaida na **Tsh. 10,000,000** sawa na asilimia 7 kwa kazi za maendeleo zimepatikana. Kwa mwaka wa fedha wa 2014/15, Taasisi imepangiwa kupata **Tsh. 1,221,269,000** kwa kazi za kawaida na **Tsh. 300,000,000** kwa kazi za maendeleo.

7.0 CHUO CHA KILIMO KIZIMBANI

7.1 Mheshimiwa Spika, Chuo cha Kilimo Kizimbani kina jukumu la kutoa utaalamu/mafunzo katika fani za kilimo, maliasili na mifugo katika ngazi tofauti.

MALENGO KWA MWAKA WA FEDHA 2013/2014

7.2 Mheshimiwa Spika, Kwa mwaka wa fedha 2013/2014, Chuo kielenga kutekeleza mambo yafuatayo:

- Kutoa mafunzo kwa wanafunzi 184, ngazi ya Cheti 135 na Diploma 49;
- Kuendelea na kazi za ujenzi wa dakhalia moja yenye ghorofa 4 yenye uwezo wa kutumiwa na wanafunzi 500 wa kike kwa wakati mmoja;
- Kufanya ukarabati wa dakhalia mbili;

- Kutoa mafunzo ya kilimo bora cha mpunga wa umwagiliaji maji katika bonde moja kwa kushirikiana na Mradi wa TANRICE II.

UTEKELEZAJI WA MALENGO 2013/2014

7.3 Mheshimiwa Spika, mwaka wa fedha wa 2013/2014 Chuo kimetekeleza malengo yake kama ifuatavyo:

- Jumla ya wanafunzi 197 walipatiwa mafunzo ya kilimo na mifugo katika ngazi ya diploma na cheti. Aidha, wanafunzi 24 wa Diploma wa awamu ya kwanza wamemaliza.
- Kazi ya kutayarisha michoro na makadirio ya ujenzi wa dakhalia moja yenye ghorofa 4 yenye uwezo wa kutumiwa na wanafunzi 500 wa kike kwa wakati mmoja imeshakamilika;
- Kazi za kukarabati dakhalia mbili (ya wanafunzi wa kike na wa kiume) umekamilika.
- Mafunzo ya kilimo bora cha mpunga wa umwagiliaji maji na wa kutegemea mvua yametolewa kwa mabwana na mabibishamba 40 na wakulima 80 kutoka katika mabonde 24 ya mpunga wa kutegemea mvua na skimu 16 za mpunga wa umwagiliaji maji Unguja na Pemba.

7.4 Mheshimiwa Spika, mwaka huu wa fedha 2013/2014, kwa kushirikiana na mradi wa EPINAV, Chuo kimetekeleza kazi zifuatazo:

- Kutayarisha Mpango Mkakati wa miaka mitano;
- Maktaba imeimarishwa kwa kuwekewa huduma za mtandao, vifaa vya kisasa vya kuhifadhia taarifa na kumbukumbu. Pia kompyuta 45 kwa ajili ya kufundishia zimenunuliwa.
- Ziara za kimasomo kwa wafanyakazi zimefanyika baina ya Chuo cha Kilimo Kizimbani na Chuo Kikuu cha Kilimo cha Sokoine, Vyuo vya Kilimo na Mifugo vya Tanzania Bara, Chuo cha "University of Life Sciences" Norway na Tasisi ya Utafiti ya Norway.
- Walimu 11 wanaendelea na masomo, Shahada ya pili tisa, Shahada ya kwanza mmoja na Shahada ya tatu mmoja katika Chuo Kikuu cha Kilimo Sokoine.

7.5 Mheshimiwa Spika, Chuo kimeweza kuanzisha ushirikiano na Chuo cha SJH cha Norway kupitia Shirika la Kujitolea la Norway. Katika ushirikiano huu kila Chuo kimeweza kubadilishana walimu wawili ambao watafanya kazi za kujitolea kwa muda wa mwaka mmoja. Mradi huu wa ushirikiano utakua wa miaka mitatu ambapo jumla ya walimu sita kutoka katika kila Chuo watapata fursa ya kushiriki.

7.6 Mheshimiwa Spika, Mradi huu utakiwezesha Chuo kuimarisha mashamba ya maonesho ambayo yanatumika kwa ajili ya utoaji mafunzo kwa wanafunzi wa kawaida, wakulima na wafugaji. Walimu sita wa Chuo watapata kujifunza mbinu bora za uzalishaji wa mazao ya mifugo wakiwemo mbuzi wa maziwa, uzalishaji wa mboga na uzaji wa mazao.

MALENGO KWA MWAKA 2014/2015

7.7 Mheshimiwa Spika, Kwa mwaka wa fedha 2014/2015, Chuo kimeleza kutekeleza mambo yafuatayo:

- Kuendelea kutoa mafunzo ya kilimo na mifugo kwa wanafunzi 150 wa ngazi ya cheti na diploma.
- Kuendelea na kazi za ujenzi wa dakhalia moja lenye uwezo wa kutumiwa na wanafunzi 500 wa kike kwa wakati mmoja.
- Kutayarisha mpango wa matumizi ya shamba la RAZABA;
- Kutoa mafunzo ya kilimo bora cha mpunga wa umwagiliaji maji katika bonde la Makombeni na Bumbwisudi kwa kushirikiana na Mradi wa TANRICE II.

7.8 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2013/2014, Chuo kiliombewa **Tshs. 500,000,000** ikiwa ni ruzuku na **TSh.90,000,000** kwa kazi za maendeleo, ambapo hadi kufikia mwezi wa Mei, 2014 Chuo kimepatiwa jumla ya **Tsh. 289,400,000** sawa na asilimia 58 ya makadirio na **Tsh. 10,000,000** ya kazi za maendeleo sawa na asilimia 11 ya makadirio. Kwa mwaka wa fedha 2014/2015, Chuo kinaombewa jumla ya **Tsh. 427,00,000** ikiwa ni ruzuku kutoka Serikalini na **Tsh. 100,000,000** fedha za maendeleo kwa ajili ya Ujenzi wa bweni jipya.

8.0 IDARA YA MISITU NA MALIASILI ZISIZOREJESHEKA

8.1 Mheshimiwa Spika, Idara ina jukumu la kulinda na kuhifadhi misitu na wanyama pori, kusimamia mashamba ya misitu na mbegu, upatikanaji wa miche bora, kuhamasisha kilimo cha biashara na kuratibu uvunaji wa maliasili zisizorejesheka.

MALENGO YA MWAKA 2013/2014

8.2 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2013/2014, Idara imelenga kutekeleza mambo yafuatayo:

- Kuotesha miche 1,500,000 katika Vitalu vya Serikali, kati ya miche hiyo 1,000,000 ya Misitu na 500,000 ya matunda.
- Kuotesha miche 1,000,000 ya mikarafuu.
- Kupanda miti ya misitu hekta 300 katika Misitu ya Serikali, hekta 30 za eneo la Mikoko na kilomita 50 maeneo ya barabarani.
- Kutayarisha na kutekeleza mipango shirikishi ambayo itawezesha matumizi endelevu ya Maliasili Zisizorejesheka katika Wilaya za Kaskazini 'A', Kaskazini 'B' na Kati kwa Unguja na Wilaya za Mkoani na Wete kwa Pemba.
- Kutayarisha na kutekeleza mpango wa kujikinga na matukio ya moto kwenye misitu ya jamii na Serikali.
- Kuimarisha na kuendeleza ufugaji nyuki wa kisasa kwa lengo la kuongeza uzalishaji wa asali, kuongeza kipato kwa jamii na utunzaji wa misitu katika maeneo yanayozunguka misitu ya hifadhi.

- Kupitia kanuni ya msumeno wa moto kwa lengo la kutotumika tena.
- Kukamilisha Sensa ya Miti (**Woody Biomass Survey**).

UTEKELEZAJI WA MALENGO 2013/2014

8.3 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2013/2014, Idara imetekeleza malengo yake kama ifuatavyo:

- Jumla ya miche 2,098,072 imeoteshwa Unguja na Pemba sawa na asilimia 140 ya lengo (1,778,810 ya misitu, na 319,262 ya matunda na viungo).
- Jumla ya miche ya mikarafuu 941,176 imeoteshwa, (309,640 Unguja na 631,536 Pemba) sawa na asilimia 94 ya lengo.
- Jumla ya hekta 302 (12 Pemba na 290 Unguja) zimepandwa miti katika Msimu wa Vuli na Masika 2013/2014. Hekta 30 zimepandwa miti ya mikoko (hekta 10 Pemba na 20 Unguja), Pia kilomita 50 zimepandwa miti ya aina mbali mbali katika maeneo ya barabarani za Wilaya zote 10 za Unguja na Pemba chini ya usimamizi wa Wakuu wa Wilaya husika.
- Matayarisho ya awali ya mipango shirikishi ya matumizi endelevu ya maliasili zisizorejeshika katika Wilaya ya Kaskazini 'A', 'B' na Kati kwa Unguja na (Wilaya za Mkoani na Wete kwa Pemba) imeanza kutekelezwa.
- Rasimu ya kwanza ya mpango wa kujikinga na moto imetayarishwa sambamba na utoaji wa mafunzo ya kujikinga na matukio ya moto kwa wafanyakazi 21 na wanajamii 20 wa Hifadhi ya Taifa ya Jozani na wanajamii wanaozunguka hifadhi hiyo yametolewa kwa kushirikiana na Kikosi cha Zimamoto na Uokozi. Aidha, visima 10 vimechimbwa ndani ya Hifadhi ya Taifa kwa ajili ya kupata maji ya kuzimia moto.
- Jumla ya mizinga 350 (175 Unguja na 175 Pemba) ya kisasa ya kufugia nyuki imetengenezwa na kugaiwa kwa vikundi vya uhifadhi wa misitu na ufugaji nyuki. Aidha, uzalishaji wa asali kwa mwaka huu umefikiwa tani 6.5 kutoka tani 5.
- Kanuni ya kudhibiti matumizi ya msumeno wa moto imefanyiwa mapitio ili kudhibiti uingizaji na matumizi yake.
- Sensa ya miti ambayo imejuimisha idadi ya miti ya misitu, matunda na mikarafuu imekamiliika.

MALENGO YA IDARA KWA MWAKA 2014/2015

8.4 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2014/2015, Idara imelenga kutekeleza mambo yafuatayo:

- Kuotesha miche 2,500,000 (1,000,000 ya misitu, 500,000 ya matunda na viungo katika vitalu vya serikali na miche 1,000,000 ya mikarafuu).
- Kupanda miti ya misitu eneo la hekta 300 katika mashamba ya Serikali, hekta 40 za mikoko na kilomita 60 maeneo ya hifadhi ya barabara.
- Kukamilisha mipango shirikishi ya matumizi endelevu miwili (1 Unguja na 1 Pemba) ya maliasili zisizorejeshika .
- Kukamilisha na kutekeleza mpango wa kujikinga na matukio ya moto kwenye misitu ya serikali na jamii;

- Kuimarisha na kuendeleza ufugaji nyuki kwa kutumia teknolojia ya kisasa kwa lengo la kuongeza uzalishaji wa asali, kuoengeza kipato kwa jamii na utunzaji wa misitu katika maeneo yanayozunguka misitu ya hifadhi;
- Kufanya tathmini ya akiba mchanga uliopo na kujua mahitaji kwa mwaka.
- Kuendeleza uhifadhi na kuimarisha utalii endelevu katika hifadhi za misitu.
- Kukamilisha Sera ya Misitu na kufanya mapitio ya Sheria na Mpango wa muda mrefu wa kuendeleza misitu.
- Kufanya tathmini ya mashamba ya mipira na kuyatambua pamoja na kutayarisha mpango wa usimamizi wa mashamba ya Serikali ya mikarafuu na eka tatu .

8.5 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2014/2015, Idara itasimamia miradi mikuu miwili kama ifuatavyo:

- Mradi wa Taifa wa Uimarishaji Mikarafuu; (**Kiambatisho Nam. 6**).
- Mradi wa Hifadhi ya Misitu ya Asili (HIMA); (**Kiambatisho Nam. 7**);

8.6 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2013/2014 Idara iliombewa **Tsh. 1,465,089,500** hadi kufikia mwezi wa Mei, 2014 Idara imepatiwa jumla ya **Tsh. 1,243,722,930** sawa na asilimia 85 ya makadirio. Kwa mwaka wa fedha 2014/2015 Idara inaombewa jumla ya **Tsh. 1,605,448,000** kutoka Serikalini.

9.0 IDARA YA UHAKIKA WA CHAKULA NA LISHE

9.1 Mheshimiwa Spika, Idara hii ina jukumu la kuratibu kazi za uhakika wa chakula na lishe ikiwa ni pamoja na kufuatilia, kutathmini na kutoa taarifa juu ya hali ya uhakika wa chakula na lishe na tahadhari ya mapema juu ya matukio yanayohusiana na hali ya uhakika wa chakula na lishe hapa nchini. Idara pia ina jukumu la kusimamia na kuendesha Hifadhi ya Chakula ya Zanzibar (**Zanzibar Food Reserve**).

MALENGO KWA MWAKA 2013/2014

9.2 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka 2013/2014, Idara imelenga kutekeleza yafuatayo:

- Kukarabati ghala moja la Hifadhi ya Chakula liliopo Unguja;
- Kutayarisha miongozo ya uendeshaji wa Hifadhi ya Chakula ya Zanzibar;
- Kuimarisha mfumo wa ufuatiliaji na utoaji wa tahadhari ya mapema juu ya hali ya uhakika wa chakula na lishe kwa kujenga uwezo katika ukusanyaji wa takwimu. Kazi zilizopangwa ni:
 - ✓ Utayarishaji wa taratibu za ukusanyaji wa taarifa na takwimu;
 - ✓ Mafunzo kwa wafanyakazi wanane juu ya ukusanyaji wa takwimu, uchambuzi na uandishi wa ripoti za uhakika wa chakula na lishe;
- Kutoa taarifa za Hali ya Uhakika wa Chakula. Kazi zilizopangwa ni:
 - ✓ Kukusanya takwimu na taarifa juu ya hali ya uhakika wa chakula na lishe;

- ✓ Uchambuzi na takwimu na taarifa za uhakika wa chakula na lishe;
- ✓ uandishi na uchapishaji wa ripoti za hali ya uhakika wa chakula na lishe (**Food Balance Sheet Reports, Policy Briefs; Food insecurity Reports**);
- Kuratibu ushiriki wa Sekta na wadau husika katika kutekeleza masuala ya uhakika wa chakula na lishe.

UTEKELEZAJI WA MALENGO YA 2013/2014

9.3 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2013/2014 Idara imetekeleza malengo yake kama ifuatavyo:

- Kazi ya ukarabati wa ghala haikufanyika kutokana na ukosefu wa fedha.
- Miongozo ya uendeshaji wa Hifadhi ya Chakula (Operational Procedure Manual) imekamilika kwa hatua ya mwanzo.
- Taratibu za ukusanyaji wa taarifa za takwimu za Uhakika wa chakula zimekamilika sambamba na database ya Food Security na taarifa zimeanza kuingizwa katika database.
- Mafunzo yametolewa kwa wafanyakazi wanne juu ya ukusanyaji wa takwimu, uchambuzi na uandishi wa ripoti za uhakika wa chakula na lishe.
- Ripoti juu ya masuala ya uhakika wa chakula na lishe (Food Balance Sheet 2012/2013) imekamilika na ipo katika hatua za uchapishaji.

MALENGO YA IDARA KWA MWAKA 2014/2015

9.4 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka 2014/2015, Idara imelenga kutekeleza yafuatayo:

- Kuchapisha na kusambaza matokeo ya ufuatiliaji wa masuala ya uhakika wa chakula na lishe ikiwemo (FSN Policy Briefs, Food Balance Sheet Report)
- Kuandaa vipindi vya radio na kuchapisha jarida la masuala ya uhakika wa chakula na lishe;
- Kuandaa mkutano na wadau wa sekta mbalimbali pamoja na kushajiisha uhusiano wa kisekta katika kusimamia masuala ya uhakika wa chakula na lishe;
- Kuendeleza database ya uhakika wa chakula na lishe;
- Kuanzisha timu ya wataalamu wa ufuatiliaji wa masuala ya uhakika wa chakula na lishe katika taasisi husika;
- Kukarabati ghala la Hifadhi ya Taifa ya Chakula la Unguja

9.5 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2014/2015, Idara itaendelea kusimamia Programu moja ya Uhakika wa Chakula na Lishe; (**Kiambatisho Nam. 10**).

9.6 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2013/14 iliombewa jumla ya **Tsh. 190,739,700** kutoka Serikalini kwa kutekeleza kazi za kawaida na jumla ya **Tsh. 160,000,000** kwa kazi za maendeleo. Hadi kufikia mwezi wa Mei, 2014 Idara imepatiwa jumla ya **Tsh. 134,240,300** kwa kazi za kawaida sawa na asilimia 70 ya makadirio. Kwa mwaka wa fedha 2014/2015 Idara

inaombewa jumla ya **Tsh.194,500,000** kutoka Serikalini kwa kazi za kawaida na **Tsh.160,000,000** kwa kazi za maendeleo.

10.0 IDARA YA UMWAGILIAJI MAJI

10.1 Mheshimiwa Spika, Idara hii ina majukumu ya kuendeleza na kuimarisha kilimo cha umwagiliaji maji nchini pamoja na kutoa taaluma za kiufundi juu ya ujenzi na ukarabati wa miundombinu. Idara pia ina jukumu la kushajiisha na kusimamia jumuiya za wakulima kwenye mabonde ya umwagiliaji sambamba na kutoa elimu ya utaalumu juu ya teknolojia za kilimo cha umwagiliaji maji.

MALENGO KWA MWAKA 2013/2014

10.2 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2013/2014, Idara imelenga kutekeleza mambo yafuatayo:

- Kuchimba visima vinane katika vituo vya Kibondemzungu, Ole, Kisimamchanga, Kibojemkwajuni, Cheju, Kibokwa na Bumbwisudi
- Kujenga mtaro wa saruji mita 500 na kununua pampu mbili kwa ajili ya mabonde ya Bumbwisudi na Kibokwa kupitia mradi wa KOICA;
- Ujenzi wa vibanda vinne vya kuendeshea pampu katika kituo cha Kibokwa (1), Bumbwisudi (1) na Mtwango (2);
- Kuunga umeme katika bonde la Machigini Pemba;
- Kupima, kuchora ramani na kusanifu miundombinu ya umwagiliaji maji katika eneo la hekta 2,105 kwenye vituo vya Cheju, Kilombero, Chaani, Mlemele na Makwararani kupitia Mradi wa EXIM BANK – Korea;
- Kutayarisha zabuni na kutafuta mkandarasi wa ujenzi wa miundombinu katika eneo la hekta 2,105;
- Ujenzi wa njia ya kutolea maji ya ziada (**spillway**) katika tuta lilioko bonde la Chamawe Pemba;
- Kukarabati visima viwili na pampu nne za vituo vya Bumbwisudi, Cheju, Sanginga na Kibokwa;
- Utayarishaji wa ardhi Makombeni hekta 7 kwa ajili ya kilimo cha umwagiliaji maji.

UTEKELEZAJI WA MALENGO 2013/2014

10.3 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha wa 2013/2014 Idara imetekeleza malengo yake kama ifuatavyo:

- Matengenezo ya pampu tano katika mabonde ya Cheju, Uzini, Kibokwa na Bumbwisudi yamefanyika.
- Ujenzi wa Vibanda vitatu vya pampu viwili kituo cha Mtwango na kimoja Bumbwisudi umefanyika.
- Vifaa vya ujenzi wa bwawa la Kinyakuzi vimenunuliwa na matengenezo yameanza.

- Kazi ya kumpata mkandarasi kwa mradi wa miundombinu ya umwagiliaji maji kupitia mkopo wa EXIM BANK ya Korea imekamilika.
- Uchimbaji wa kisima kimoja Bumbwisudi imekamilika.
- Ujenzi wa msingi wa kumwagilia maji mita 500 kwa kiwango cha saruji katika kituo cha Bumbwisudi imekamilika.

MALENGO YA IDARA KWA MWAKA 2014/2015

10.4 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2014/2015, Idara imelenga kutekeleza mambo yafuatayo:

1. Kuimarisha Miundombinu ya Umwagiliaji maji kwa kufanya kazi zifuatazo:
 - ✓ Kukarabati njia za mashambani mita 400 katika vituo vya Bumbwisudi na Mtwango.
 - ✓ Uchimbaji wa visima viwili pamoja na ujenzi wa vibanda viwili vya kuendeshea pampu katika vituo vya Kibonde mzungu na Ole.
 - ✓ Kuunga umeme katika kituo cha Machigini, Mtwango na Bumbwisudi.
 - ✓ Utayarishaji wa eneo la hekta 7 kwa upimaji na ukataji wa ploti katika kituo cha Makombeni.
 - ✓ Ukarabati wa pampu sita na visima vitatu katika vituo vya Makombeni, Bumbwisudi, Cheju, Kibokwa, Mtwango na Uzini.
 - ✓ Ujenzi wa banio katika tuta la kuzuia maji ya bahari bonde la Chamawe.
2. Kukarabati Majengo ya vituo vya Umwagiliaji pamoja na kujenga kituo kipya cha Kianga kwa kufanya kazi zifuatazo:
 - ✓ Ukarabati wa majengo mane ya Idara (Mtwango, Bumbwisudi, Weni na Mbweni;
 - ✓ Ujenzi wa kituo cha umwagiliaji maji Kianga.
3. Kuwajengea uwezo kiuzalishaji na kiutendaji wakulima wa Umwagiliaji maji kwa kutekeleza kazi zifuatazo:
 - ✓ Kutoa mafunzo ya mbinu bora za umwagiliaji maji kwa wakulima na skuli za wakulima 10 (Koani, Kianga, Bumbwisudi Field 1 na 3, Kibokwa na Uzini kwa Unguja Kinyakuzi, Mangwena, Tibirinzi na Ole kwa Pemba).
 - ✓ Ziara za mafunzo kwa wakulima 20 wa Makombeni Pemba kwenda Moshi Tanzania Bara.
 - ✓ Kutayarisha vishamba vinne (Ole na Weni kwa Pemba na Koani na Banda maji kwa Unguja) vya majaribio ya uvunaji wa maji ya mvua.
4. Kuimarisha miundombinu ya umwagiliaji maji hekta 30 jimbo la Muyuni kwa msaada wa fedha za Food Aid Counterpart Fund.

10.5 Mheshimiwa Spika, kwa mwaka wa fedha 2013/2014 Idara iliombewa **Tsh. 671,053,360** kwa kazi za kawaida hadi kufikia mwezi wa Mei, 2014 Idara imepatiwa jumla ya **Tsh. 564,688,677** sawa na asilimia 84 ya makadirio. Kwa upande wa fedha za maendeleo mchango wa SMZ Idara ilitengewa **Tsh. 450,000,000** hadi kufikia mwezi wa Mei, 2014 Idara imepatiwa jumla ya **Tsh. 69,000,000** sawa na asilimia 15. Kwa mwaka wa fedha 2014/2015 Idara inaombewa jumla ya **Tsh. 725,370,000** kutoka SMZ na Kwa upande wa fedha za maendeleo mchango wa SMZ inaombewa **Tsh. 400,000,000**. Kutoka kwa washirika wa maendeleo (KOREA EXIM BANK) Idara inaombewa jumla ya **Tsh. 3,858,000,000**.

11.0 OFISI KUU PEMBA:

11.1 **Mheshimiwa Spika**, Utekelezaji wa kazi za Wizara kwa upande wa Ofisi Kuu Pemba mwaka wa fedha 2013/2014 unaendana na maelezo ya kila Idara ambayo yamehusisha na kazi za Ofisi Kuu Pemba. Ofisi hii ya Pemba ni kiunganishi katika kuhakikisha majukumu, malengo na kazi zote za Wizara ya Kilimo na Maliasili kwa Pemba zinatekelezwa kama zilivyoainishwa katika Idara na Taasisi za Wizara ya Kilimo na Maliasili.

11.2 **Mheshimiwa Spika**, kwa kufanikisha utekelezaji wa majukumu ya Ofisi Kuu Pemba, kwa mwaka wa fedha 2013/2014, Baraza lako Tukufu liliidhinisha matumizi ya jumla ya **Tsh. 2,126,825,450** kwa kazi za kawaida na hadi kufika tarehe 30, Mei, 2014, Ofisi Kuu Pemba imepatiwa **Tsh. 1,762,045,950** sawa na asilimia 83. Kwa mwaka wa fedha 2014/2015, Ofisi Kuu Pemba inaombewa jumla ya **Tsh. 2,861,813,000** kwa kazi za kawaida.

12.0 CHANGAMOTO ZA WIZARA

12.1 **Mheshimiwa Spika**, Pamoja na mafanikio makubwa yaliyopatikana, bado Wizara ya Kilimo na Maliasili inakabiliwa na changamoto zifuatazo:

- Mabadiliko ya hali ya hewa ni moja ya changamoto kubwa zinazoathiri kilimo hasa cha mpunga wa kutegemea mvua kutokana na kutokuwa na miongo isiyotabirika.
- Ushiriki mdogo wa Sekta binafsi katika kutoa huduma za kilimo.
- Ongezeko la mahitaji na matumizi makubwa ya pembejeo linaathiri utekelezaji wa mpango wa ruzuku.
- Uvamizi wa maeneo ya kilimo kwa kazi za maendeleo ya jamii na
- Ufinyu wa bajeti na miundombinu ya kusaidia sekta ya Kilimo.

12.2 NJIA ZA KUKABILIANA NA CHANGAMOTO

Mheshimiwa Spika, Wizara ya Kilimo na Maliasili, inachukuwa hatua za makusudi kukabiliana na changamoto zilizojitokeza katika kutekeleza malengo yaliyowekwa kama ifuatavyo:

Mabadiliko ya hali ya hewa

Ili kukabiliana na mabadiliko ya hali ya hewa Wizara inatoa msisitizo juu ya kilimo cha umwagiliaji wa mpunga na mazao mengine ya juu pamoja na kuendelea kuhamasisha wakulima kuvuna maji ya mvua. Aidha, hatua za uibuaji wa teknolojia za kilimo na misitu zitaendelea kuelekezwa katika kukabiliana na mabadiliko ya hali ya hewa;

- ***Ushiriki mdogo wa Sekta binafsi katika kutoa huduma za kilimo***
Kwa kuthamini mchango wa sekta binafsi katika maendeleo ya kiuchumi, Wizara imeanza mashirikiano na sekta binafsi katika kuendeleza kilimo.
- ***Ongezeko la mahitaji na matumizi makubwa ya pembejeo linaathiri utekelezaji wa mpango wa ruzuku.***

Kutokana na ongezekeo la mahitaji pamoja na matumizi makubwa ya pembejeo ikiwemo mbolea, mbegu bora na madawa ya magugu, Wizara imefanya tafiti juu ya tathmini ya upatikanaji na usambazaji wa pembejeo. Ripoti ya tathmini hiyo itaiwezesha Wizara kufanya mapitio ya utaratibu wa ruzuku na kuweka mfumo maalum kwa ajili ya utoaji wa pembejeo kwa njia ya ruzuku kulingana na hali halisi.

- **Uvamizi wa maeneo ya kilimo kwa matumizi ya jamii**

Kuongeza mashirikiano na Wizara ya Ardhi, Makaazi, Maji na Nishati katika kuyapima na kuyapatia hati miliki maeneo yaliyotengwa kwa kilimo.

13.0 MFUMO WA BAJETI UNAOZINGATIA PROGRAMU

13.1 **Mheshimiwa Spika**, Wizara ya Kilimo na Maliasili inaendelea na utekelezaji wa mfumo wa Bajeti ambayo inazingatia utekelezaji wa Programu na Miradi husika (**Program Based Budget**). Aidha, naliomba Baraza lako Tukufu sambamba na bajeti hii lipokee kitabu cha bajeti iliyo katika mfumo wa programu katika utekelezaji wa kazi za Wizara ya Kilimo na Maliasili. Ni imani yangu kwamba Wajumbe wa Baraza lako Tukufu watapata nafasi ya kuupitia na kuuielewa utaratibu wa mfumo huu wa bajeti unaozingatia programu na miradi husika.

14.0 SHUKRANI

14.1 **Mheshimiwa Spika**, Kwa mara nyengine tena naomba nitumie nafasi hii kuishukuru Kamati ya Kudumu ya Fedha, Biashara na Kilimo ya Baraza la Wawakilishi kwa muongozo na ushauri wao uliopo lekea kukamilika kwa hotuba hii. Aidha, tunazishukuru nchi na Mashirika ya Kitaifa, Kikanda na Kimataifa ambayo yamesaidia Wizara katika juhudi za kuendeleza kilimo, zikiwemo nchi za Japan, Finland, Norway, Ireland, China, India, Israel, Korea ya Kusini, Marekani, Misri, Ujerumani, Vietnam na Uholanzi. Aidha, tunaomba kutoa shukurani za pekee kwa Mashirika na Taasisi za Kikanda na za Kimataifa zifuatazo: AfricaRice, COSTECH, SUMA JKT, TASAF, ZSTC, SIDO, Wizara ya Kilimo, Chakula na Ushirika ya Tanzania, SUA, IAEA, INGER-Africa, Benki ya Dunia, Benki ya Maendeleo ya Afrika- AfDB, IFAD, UNDP, FAO, JICA, UNICEF, UPOV, USAID, KOICA, IITA, iAGRI, IRRI, CFC, GEF, Exim Bank of Korea, AVRDC na AGRA. Ushirikiano na misaada ya Nchi na Mashirika hayo bado tunauhitaji ili tuweze kuendeleza kilimo nchini.

14.2 **Mheshimiwa Spika**, napenda kutoa shukurani za pekee, kwa wakulima wa nchi hii kwa kazi kubwa wanayoifanya katika uzalishaji wa mazao ya chakula na biashara pamoja na mazingira magumu waliyonayo. Aidha, nawapongeza wakulima wote waliotumia ubunifu wao katika kufanya tafiti mbalimbali pamoja na waliohamasika kwa kutumia pembejeo za kilimo zikiwemo mbolea, mbegu bora na zana za kisasa kwa lengo la kuongeza uzalishaji na tija.

15.0 **Mheshimiwa Spika**, pia naomba kuwashukuru Naibu Waziri wa Wizara ya Kilimo na Maliasili, Katibu Mkuu wa Wizara ya Kilimo na Maliasili, Manaibu wa Katibu Mkuu wa Wizara hii, Afisa Mdhamini, Wakurugenzi wa Idara na Taasisi, watumishi wote wa Wizara pamoja na wadau wa Sekta ya Kilimo na Maliasili kwa juhudi, ushirikiano, ushauri na utendaji wao wa kazi

uliwezesha kutekelezwa kwa malengo na kazi za Wizara kwa mwaka 2013/2014 kama nilivyofafanua katika hotuba hii. Ni matarajio yangu kwamba Wizara itaendelea kupata ushirikiano wao katika mwaka 2014/2015 ili kufikia malengo yaliyopangwa.

16.0 MAKADIRIO YA MAOMBI YA FEDHA ZA UTEKELEZAJI WA BAJETI YA MWAKA 2014/2015

16.1 Mheshimiwa Spika; kwa kuzingatia maelezo niliyoyatoa, naomba sasa Baraza lako Tukufu liidhinishhe **Tsh. 23,369,002,000** kati ya hizo **Tsh. 13,758,000,000** ni kwamatumiz ya kazi za kawaida ambapo (Mishahara **Tsh. 9,034,000,000**, Matumizi mengineyo **Tsh. 4,297,000,000** na **Tsh. 427,000,000** ruzuku Chuo cha Kilimo Kizimbani) na **Tsh. 9,611,002,000** ni kwa ajili ya kutekeleza miradi 11 ya maendeleo ambapo **Tsh. 1,500,000,000** ikiwa ni mchango wa Serikali na kwa upande wa washirika wa maendeleo ni **Tsh. 8,111,002,000**.

16.2 Mheshimiwa Spika, Naomba kutoa hoja

MHE. SULEIMAN OTHMAN NYANGA (MBM)
WAZIRI
WIZARA YA KILIMO NA MALIASILI
ZANZIBAR

Kiambatisho. Na.1. Takwimu za Uzalishaji wa Mazao ya kilimo kwa Tani Mwaka 2012/2013

Mazao/ Mwaka	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Mahindi	1,920	2,011.75	3,112	3,281	856.67	1,419.07
Mtama	610	457	572	512	484.31	225.53
Mpunga	20,857	26,980	21,014	23,702	6,372.15	33,655.06
Muhogo	153,050	195,674	229,284	273,342	192,072.68	164,332.29
Ndizi	100,873	100,873	102,258	110,250	97,934.53	68,357.60
Viazi Vitamu	55,294	53,596	58,953	92,715	31,767.75	53,656.6
Viazi Vikuu	3,516	11,373	7,488	4,212	3,563.80	2,351.5
Njugu Nyasa	465	320.43	432	401	407.26	642.84

Chanzo: Mtakwimu Mkuu wa Serikali (2014)

**Kiambatisho Na. 2. PROGRAMU YA KUENDELEZA HUDUMA ZA KILIMO (ASSP)
MWAKA ILIOANZA: Programu ilianza mwezi Januari mwaka 2007.**

Gharama Mwaka 2013/2014: Programu iliombewa Tsh. 55,000,000.kutoka SMZ na Tsh. 518, 881,000 Kutoka IFAD. Hadi kufikia Mei, 2014 fedha zilizopatikana kutoka Serikalini ni Tsh. 43,000,000.na Tsh. 138,452,200 kutoka IFAD.	
Malengo 2013/2014	Utekelezaji
Kuendelea kuimarisha kazi za utafiti, tathimini na ufuatiliaji katika maeneo ya wakulima;	Programu imeweza kusaidia kufanya utafiti juu ya kusambaa kwa magonjwa ya kiwele kwa ng'ombe wa maziwa. Kazi za ufuatiliaji na tathimini katika maeneo ya wakulima zilifanyika kwa kushirikiana na maafisa wa programu wa wilaya.
Kuwapatia mafunzo ya ukusanyaji wa takwimu na taarifa Mabwana/Mabibi shamba;	Mafunzo hayo hayakufanyika kutokana na uhaba wa fedha.
Kutoa mafunzo ya uzalishaji mbegu bora kwa vikundi vya uzalishaji mbegu;	Programu imetoa mafunzo kwa wakulima 40 juu ya njia bora za uzalishaji wa mbegu bora ya mpunga.
Kuendesha warsha za mwisho za mapitio ya utekelezaji wa programu; na	Warsha hazikufanyika kutokana na uhaba wa fedha.
Kutayarisha ripoti ya kumalizika kwa programu.	Ripoti ya kumaliza programu haikuandikwa kutokana na ushauri wa IFAD kwamba ripoti za programu zote mbili ziandikwe kwa pamoja baada ya kumalizika kwa programu za ASDP-L.
Programu hii imemalizika mwezi wa Machi 2014	

Kiambatisho Na. 3. PROGRAMU YA KUENDELEZA SEKTA YA MIFUGO (ASDP-L)

MWAKA ULIOANZA: Programu ilianza mwezi Januari mwaka 2007.

Gharama Mwaka 2013/2014: Programu iliombewa Tsh. 35,000,000 kutoka SMZ na Tshs 828,155,000 Kutoka IFAD. Hadi kufikia Mei, 2014 fedha zilizopatikana kutoka serikalini ni Tsh. 24,190,000 na Tsh. 197,615,670 kutoka IFAD.	
Malengo 2013/2014	Utekelezaji
Kununua mashine 3 za kutotolea vifaranga na mashine 5 za kusarifu maziwa kwa ajili ya wafugaji.	Mashine hizo hazikununuliwa kutokana na uhaba wa fedha.
Kuendelea kuvipa taaluma za kilimo na ufugaji bora kwa vikundi 300 vya awamu ya nne	Programu imewezesha skuli 300 za Wakulima na wafugaji za awamu ya nne kwa kuendelea na mafunzo ambayo yamewezesha skuli hizo kuongeza uzalishaji wa mazao maradufu.
Kuendelea kuvipa taaluma za kilimo na mifugo kwa vikundi 180 vya awamu ya tatu.	Mafunzo kwa vikundi 180 vya awamu ya tatu vya Unguja na Pemba. yametolewa. Taaluma hiyo imewezesha kuongeza uzalishaji kwa asilimia 53 ya wanavikundi, asilimia 24 wameongeza kipato na asilimia 16 ya wanavikundi wamekuwa na uhakika wa chakula.
Kuwapatia mafunzo msasa ya siku kumi watoa huduma za msingi za mifugo 40.	Mafunzo msasa kwa watoa huduma za msingi za mifugo 43 yalitolewa. Watoa huduma hao wamepunguza kwa kiasi kikubwa uhaba wa madaktari wa mifugo vijijini. Asilimia 59 (Unguja) na 17 (Pemba) ya wafugaji wamekiri kunufaika na watoa huduma hao.
Kuwapa mafunzo wawezeshaji kuhusu uvunaji wa maji ya mvua, kilimo mseto na uhifadhi wa malisho ya n'gombe.	Mafunzo hayo hayakufanyika kutokana na uhaba wa fedha.
Kufanya utafiti,ufuatilaji na tathmini wa athari za utekelezaji wa programu (Impact Assessment)	Hududi rejea za kufanya tathmini ya utekelezaji wa programu zimetayarishwa na kuwasilishwa kwa maelekezo na kupata ridhaa ya IFAD.
Kutayarisha vipindi kwa njia ya video kuhusu utekelezaji na mafanikio ya skuli za wakulima.	Jumla ya vipindi vinne kuhusu utekelezaji na mafanikio ya skuli za wakulima vimetayarishwa.
Kuandaa mapendekezo ya kuendelea na kazi za programu kwa awamu ya pili.	Rasimu imeandaliwa na imo katika hatua ya kuipeleka kwa mashirika ya kimataifa kwa kupata ufadhili.
Gharama mwaka 2014/2015: Programu inatarajia kupata Tsh. 30,000,000 kutoka SMZ na Tsh. 346,886,000 kutoka IFAD	
Malengo Kwa Mwaka 2014/2015	
<ul style="list-style-type: none"> • Kuendelea kuvipa taaluma za ufugaji bora kwa vikundi 300 za skuli za wafugaji; • Kununua dozi 900 za chanjo ya maradhi ya vibuma (ECF); • Kununua mashine tatu za kutotolea vifaranga; • Kuendelea kutayarisha vipindi kwa njia ya video kuhusu utekelezaji na mafanikio ya skuli za wakulima. 	

Kiambatisho. Na.4. Programu ya Miundombinu ya Masoko - MIVARF

MWAKA ILIOANZA: 2011/2012

Kwa mwaka 2013/2014 Programu iliombewa Tsh. 60,000,000 kutoka SMZ na Tsh. 9,348,560,000 kutoka IFAD/AfDB. Hadi kufikia Mei, 2014 fedha zilizopakana kutoka Serikalini ni Tsh. 9,000,000 na Tsh. 245,064,800 kutoka IFAD/AfDB	
MALENGO 2013/2014	UTEKELEZAJI
Kukarabati kilomita 100 za barabara za mashambani (feeder roads) kwa kiwango cha kifusi,	Ukarabati wa barabara haukufanyika kutokana na mabadiliko ya mpango wa manunuzi wa AfDB kwa mara ya pili kutoka "Shopping" kwenda "National Competitive Bidding". Mchakato wa mpango huo kwa sasa umefika pazuri kwa kupewa ruhusa (No Objection) katika mwezi wa Machi 2014 ya kutafuta wakandarasi kwa kazi hio;
Kujenga masoko matatu yenye vyumba vya baridi,	Ujenzi wa masoko haukufanyika kutokana na kutokamilika kwa hatua za kumpata mshauri muelekezi (Consultant) wa kutayarisha michoro ya masoko.
Ununuzi wa mitambo miwili ya kuzalisha barafu;	Ununuzi wa mitambo umeaghirishwa kabisa hadi majengo yanayotarajiwa kufungwa mitambo hio yakamilike. Majengo hayo ni soko jipya la samaki la Malindi linalotarajiwa kujengwa na Serikali ya Japan na Soko la Chake Chake linalotarajiwa kujengwa na Programu ya MIVARF;
Kuwawezesha watoa huduma na kuwaunganisha na masoko wazalishaji wadogo wadogo 2,500;	Utoaji wa mafunzo na kuwawezesha watoa huduma, kazi hizi zilitegemea watoa huduma kutoka sekta binafsi ambapo mchakato wa awali ulifikia hatua ya kufungiana mkataba na mtoa huduma (GEODATA CONSULTANTS Ltd) lakini ukatakiwa kurudiwa mchakato huo. Marudio ya mchakato huo yamefikia hatua ya kufungiana mkataba na mtoa huduma mwengine (DELIGENT CONSULTING Ltd) na inatarajiwa kuanza nae kazi katika robo ya April/Juni 2014;
Kuchangia kwa asilimi 75 ununuzi wa vifaa vya usarifu wa mazao;	Taasisi tatu tayari zimeshapitishwa kuweza kunufaika na utaratibu wa kuchangia kwa asilimi 75 ya ununuzi wa vifaa vya usarifu wa mazao (JUWAFU na JUWAMIJICHTWA za Unguja na WEMA Cooperative ya Pemba) baada ya kukidhi vigezo vilivyotakiwa;
Kuwawezesha watoa huduma kuzijengea uwezo asasi ndogo ndogo za kifedha vijijini kwa mujibu wa matokeo ya utafiti wa mahitaji ya mafunzo;	Matokeo ya utafiti wa mahitaji ya mafunzo umekamilika na mchakato unaoendelea ni kuwapata watoa huduma kupitia mabanki ya kibashara na kufanya kazi kwa majaribio (Pilot) katika zoni nne za Tanzania ikiwemo moja ya hapa Zanzibar;
Kuimarisha kitengo cha Microfinance cha Wizara ya Fedha na kuisaidia Idara ya Ushirika;	Afisa mmoja wa kitengo cha Microfinance amepatiwa mafunzo ya muda mfupi nchini Swaziland na pia kupelekwa ziara ya mafunzo nchini India. Idara ya Ushirika imeendelea kusaidiwa kulipia mafunzo ya maafisa wake watano katika ngazi ya cheti na diploma fani ya huduma za kifedha vijijini na uhasibu unaotumia teknohama. Pia Idara ilipatiwa jumla Tsh. 50,000,000 ili kutekeleza mpango kazi wake uliopitishwa na Programu.
Gharama Mwaka 2014/2015: Programu inatarajiwa kupata Tsh. 60,000,000 kutoka SMZ na Tsh. 3,008,416,000 kutoka IFAD	
MALENGO KWA MWAKA 2014/2015	
<ul style="list-style-type: none"> • Kujenga soko moja lenye chumba cha baridi; • Kukarabati kilomita 148 za barabara za mashambani (feeder roads) kwa kiwango cha kifusi, • Kutoa mafunzo ya utunzaji wa miundombinu ya masoko vijijini kwa wanajamii 100 na madiwani 20; • Ununuzi wa vifaa vidogo vidogo vya usarifu wa mazao; • Kutoa mafunzo ya uhifadhi na usarifu wa mazao; • Kuwawezesha watoa huduma watakapo toa huduma katika Wilaya za Zanzibar ili kuwajengea uwezo wazalishaji wadogo na kuwaunganisha na masoko; • Kufanya warsha mbili kwa wadau za mapitio ya huduma za kifedha vijijini; • Kusaidia Idara ya Ushirika pamoja na mpango kazi wake uliopitishwa na Programu; • Kusaidia Wizara ya Fedha kukimarisha kitengo cha Microfinance; • Kununua vitendea kazi (Kompyuta) kufanikisha utendaji kazi wa Kamati za Programu za Wilaya; • Kuratibu Kazi za wadau wanaotekeleza Programu. 	

Kiambatisho Nam 5. Mradi wa Usarifu wa Mazao ya Kilimo (agro-processing)

<p>Maelezo ya Mradi: Mradi huu ulitarajiwa kuwa ni wa miaka mitatu kuanzia Julai 2010/Juni 2013.</p> <p>Gharama/Wachangiaji. KOICA: US \$ 2.300 milioni (ambazo ni msaada) SMZ TSh 600 milioni. Hata hivyo kutokana na sababu zilizo nje ya uwezo wetu, wahisani wameshindwa kumaliza ujenzi wa Kituo cha Mafunzo ya Usarifu wa Mazao huko Kizimbani ikiwa ni hatua za mwisho za utekelezaji wa Mradi huo. Hivyo, hivi sasa Wizara inaendelea na ujenzi wa Kituo hicho kwa kutumia fedha za msaada (budget support) zilizotolewa na KOICA pamoja na Bajeti ya Serikali. Vilevile, Wizara inaendelea kutafuta wafadhili wengine ili kukamilisha ujenzi huo.</p>
<p>Lengo kuu: Kujenga uwezo wa wakulima juu ya usarifu wa mazao na ujasiriamali pamoja na kutoa huduma za udhibiti wa ubora kwa bidhaa zinazozalishwa kwa lengo la kuongeza ajira na kipato kwa wazalishaji.</p>
<p>Gharama kwa mwaka 2013/2014: SMZ Tsh. 50,000,000 na kutoka kwa washirika wa maendeleo KOICA Tsh. 160,000,000. Hadi kufikia Mei, 2014 fedha zilizopatikana kutoka Serikalini ni Tsh. 50,000,000 na kutoka washirika wa maendeleo Tsh. 161,183,880</p>
<p>MALENGO YA MWAKA 2013/2014</p> <ol style="list-style-type: none">i. Kumaliza ujenzi wa jengo pamoja na Ufungaji wa mitambo;ii. Kutoa mafunzo ya usarifu wa mazao kwa wafanyakazi wanne (Unguja wawili na Pemba wawili) na wajasiriamali wanaosarifu mazao 100 (10 kwa kila Wilaya Unguja na Pemba).
<p>Utekelezaji 2013/2014:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kazi ya utiaji umeme, milango 14 ya ndani katika vyoo, ofisi na sehemu zote za jengo imekamilika;• Kazi ya ujenzi wa mfumo wa maji machafu (sewage system) imekamilika;• Kazi ya ujenzi wa mfumo wa maji masafi imekamilika;• Ukarabati wa paa la jengo na upakaji rangi magrills ya paa imekamilika;• Jumla ya wajasiriamali 60 wamepatiwa mafunzo ya usarifu wa mazao na kuzuiya upotevu wa mazao baada ya kuvunwa (reduction of Post harvest losses). Wajasiriamali hao hapo wanatoka katika wilaya sita za Unguja.
<p>Gharama Mwaka 2014/2015: Programu inatarajia kupata Tsh. 100, 000,000 kutoka SMZ.</p>
<p>Malengo ya mwaka 2014/2015:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kukamilisha ujenzi wa jengo la kituo cha usarifu wa mazao

Kiambatisho. Na. 6 Mradi wa Uimarishaji Mikarafuu

Lengo kuu: Kuongeza pato la mkulima na taifa kwa ujumla.

Malengo 2013/2014	Utekelezaji
Kwa mwaka 2013/2014 Mradi uliombewa Tsh.390,000,000 kutoka SMZ Hadi kufikia Mei, 2014 fedha zilizopatikana ni Tsh. 175,619,815.	
Kuzalisha miche 1,000,000 ya mikarafuu na kuigawa kwa wakulima bila ya malipo	Jumla ya miche ya mikarafuu 941,176 imeoteshwa, sawa na asilimia 94.1, kati ya hiyo miche 309,640 imeoteshwa Unguja na miche 631,536 imeoteshwa kisiwani Pemba.
Ujengaji na ukarabati wa mabanda ya kuoteshea miche katika vitalu vya Selem, Machui, Mwanakombo kwa Unguja na Weni, Mkatamaini na Chanjaani kwa Pemba.	Ujenzi wa mabanda mawili ya kudumu katika vitalu vya Ole – Pemba, na Machui – Unguja umekamilika na kazi za ukarabati wa mabanda ya kuoteshea miche katika vitalu vya Selem, Machui, Mwanakombo kwa Unguja na Weni, Mkatamaini na Chanjaani kwa Pemba zimefanyika.
Kufanya tathmini ya miche ya mikarafuu iliopandwa na kumea katika msimu uliopita.	Tathmini ya uotaji wa mikarafuu iliopandwa katika msimu wa 2012/13 imefanyika Unguja na Pemba. Wastani wa uotaji kwa nchi nzima ni asilimia 52.85. Kwa upande wa Unguja ni asilimia 54.20 na kwa Pemba ni asilimia 51.49.
Kutoa Elimu ya utunzaji wa mikarafuu kwa wakulima 350 katika Wilaya 7 za Unguja na Pemba na kuanzisha mashamba darasa.	Mafunzo kwa wakulima mikarafuu 100 wa Unguja na Pemba 200 yametolewa. Mashamba darasa 21 yameanzishwa (8 Unguja na 13 Pemba). Jumla ya Kilo 50 za polythene zimegawiwa kwa wakulima wa karafuu ikiwa ni jitihada za kuimarisha uzalishaji
Kuhamasisha upandaji wa mikarafuu katika Wilaya 7 za Unguja na Pemba (Upandaji wa Mikarafuu Kitaifa.	Upandaji wa mikarafuu kitaifa umefanyika katika Wilaya ya Wete ambapo Mikarafuu 1,200
Kupima na kuchora ramani za mashamba 100 ya mikarafuu pamoja na kuyasafisha	Kazi hii haikuweza kutekelezwa kutokana na uhaba wa fedha
Gharama Mwaka 2014/2015: Mradi unatarajiwa kupata Tsh. 300,000,000 kutoka SMZ	
<p>Malengo ya mwaka 2014/2015</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuzalisha miche 1,000,000 ya mikarafuu na kuigawa kwa wakulima bila ya malipo. • Kujenga na ukarabati mabanda ya kuoteshea miche katika vitalu vya Selem, Mwanakombo kwa Unguja na Weni, Mkatamaini na Chanjaani kwa Pemba. • Kufanya tathmini ya miche ya mikarafuu iliopandwa na kumea katika msimu uliopita. • Kutoa elimu ya utunzaji wa mikarafuu kwa wakulima 350 katika Wilaya 7 za Unguja na Pemba na kuanzisha mashamba darasa. • Kuhamasisha upandaji wa mikarafuu katika Wilaya 7 za Unguja na Pemba (Upandaji wa Mikarafuu Kitaifa, Vipindi vinane vya radio na TV, Mikutano 8 ya wadau). • Kupima na kuchora ramani za mashamba 100 ya mikarafuu pamoja na kuyasafisha. 	

Kiambatisho. Na. 7 Mradi wa Hifadhi ya Misitu ya Asili (HIMA)**Lengo kuu:** Kupunguza Hewa ukaa kutokana na ukataji wa miti ovyo na uharibifu wa misitu.

Malengo 2014/2015	Utekelezaji
Kwa mwaka 2013/2014 Mradi uliombewa Tsh. 35,000,000 kutoka SMZ na Tsh. 250,000,000 kutoka kwa washirika wa maendeleo. Hadi kufikia Mei, 2014 fedha zilizopatikana ni Tsh. 25,000,000 kutoka SMZ na Tsh. 215,991,000 kutoka kwa washirika wa maendeleo	
Kutayarisha mpango wa kuongeza maeneo ya uhifadhi misitu ya wanajamii	Maeneo 12 ya uhifadhi wa Misitu ya Jamii ya wanajamii yalitayarishiwa mipango ya uhifadhi na kufanya idadi ya maeneo yote ya uhifadhi ya wanajamii kufikia 5, ikiwa Unguja 33 na Pemba 24.
Kutoa gesi ya kupikia bila ya malipo kwa kaya 4,000 za Unguja (2000) na Pemba (2000) pamoja na kuelimisha matumizi salama ya gesi.	Jumla ya kaya 1,242 zimepatiwa gesi ya kupikia bila malipo (Unguja 492 na Pemba 750). Gesi hiyo hugawiwa katika mitungi yenye ujazo wa kilo 6 na 15. Lengo la kugawa gesi ni kupunguza uharibifu wa misitu asili hapa nchini.
Kutengeneza Tovuti itakayohusiana na Masuala ya MKUHUMI	Tovuti ya MKUHUMI inayosomeka (www.forestryznz.or.tz) imetengenezwa na kurushwa kwenye mtandao na kazi ya uwekaji taarifa katika tovuti hiyo inaendelea.
Gharama Mwaka 2014/2015: Programu inatarajia kupata Tsh. 84,000,000 kutoka NORWAY.	
MALENGO 2014/2015	
<ul style="list-style-type: none"> • Kuzijengea uwezo kamati 57 za uhifadhi ili waweze kutekeleza mipango ya matumizi ya rasilimali za misitu kwa ufanisi; • Kuzitathmini kamati 45 za uhifadhi jinsi wanavyo tekeleza mipango ya matumizi ya rasilimali za misitu kwa ufanisi; • Kutayarisha mipango 16 ya maeneo ya uhifadhi ya matumizi ya rasilimali za misitu; • Kuhamasisha jamii kupanda miti ya misitu ya asili katika wilaya 7 zinazo fanyiwa kazi na mradi; • Kutoa taaluma ya uanzishaji vitalu na upandaji wa miti ya misitu kwa wakulima wenye vitalu binafsi 100; • Kutoa taaluma za mbinu mbadala kama vile ufugaji nyuki katika wilaya 7 zinazafanyiwa kazi na mradi; • Kuhamasisha kilimo mseto (Agroforestry) katika maeneo ya maweni. 	

Kiambatisho. Na. 8 Mradi wa Hifadhi ya Misitu ya Ukanda wa Pwani

Malengo 2013/2014	Utekelezaji
Kwa mwaka 2013/2014 Mradi uliombewa Tsh. 35,000,000 kutoka SMZ na Tsh. 350,000,000 kutoka kwa washirika wa maendeleo. Hadi kufikia Mei, 2014 fedha zilizopatikana ni Tsh. 22,000,000 kutoka SMZ na Tsh. 170,000,000 kutoka kwa washirika wa maendeleo	
Kukamilisha taratibu za kupandisha hadhi hifadhi mpya ya Muyuni – Jambiani yenye ukubwa wa eneo la hekta 4,214	Kazi hii imetekelezwa na imefikia hatua ya kutayarisha hati ya mwisho ya kulitangaza eneo la msitu wa Jambiani-Muyuni (Final Reserve Order) kuwa eneo la Hifadhi rasmi. Aidha mipaka ya hifadhi hiyo imewekwa vingingi vya kudumu, kazi ambazo imefanywa kwa mashirikiano na wananchi wanaoishi karibu na msitu huo
Kuanza taratibu za kupandisha hadhi msitu wa Ufufuma Pongwe – Unguja na Kangagani - Pemba	Rasimu ya tangazo la azma ya kulitangaza eneo la msitu wa Ufufuma - Pongwe kuwa eneo la Hifadhi (Notice of Intent) imekamilika. Aidha kazi ya upimaji na uchoraji wa ramani imekamilika. Eneo lote la msitu wa Ufufuma-Pongwe lenye ukubwa wa hekta 1,988.38 limewekwa mipaka.
Kuweka mipaka ya kudumu (beacons) katika Msitu wa Muyuni Jambiani.	Jumla ya hekta 4,200 za Hifadhi ya Msitu wa Jambiani-Muyuni zimekwewa mipaka ya kudumu kwa kutumia vingingi (Beacons) 420 kuzunguka eneo lote.
Kutayarisha Mipango ya Uendeshaji (Management Plan) kwa Misitu ya Jambiani -Muyuni, na Msitu wa Ufufuma Pongwe na Kangagani.	Matayarisho ya mipango ya uendeshaji wa maeneo ya hifadhi yameanza kwa kuwateua mameneja wa Hifadhi hizo. Aidha muundo wa usimamizi na uendeshaji kazi (Management Organization charts) umekamilika.
Kuunda Bodi ya Kitaifa ya usimamizi wa Maeneo ya Uhifadhi kwa kufanya mikutano ya uzinduzi na Wajumbe kutembelea maeneo ya Uhifadhi Unguja na Pemba.	Muundo wa Bodi ya Kitaifa ya Maeneo ya Uhifadhi umefikia hatua ya kuandaa kanuni za uendeshaji ambazo zimepelekwa kwa Mwanasheria Mkuu wa Serikali kwa ajili ya kuzipitia na kupata muongozo.
Mradi huu umemalizika mwezi wa Machi 2014	

Kambatisho Na. 9: MRADI WA KUANGAMIZA KUNGURU:

Lengo mahsusi: Kuangamiza kuguru 400,000 kwa kutumia sumu na mitego

MALENGO 2013/2014	UTEKELEZAJI
Kwa mwaka 2013/2014 Mradi uliombewa Tsh. 20,000,000 kutoka SMZ. Hadi kufikia Mei, 2014 fedha zilizopatikana ni Tsh. 10,000,000	
Kununua sumu ya kuulia kunguru kilo 3	Hakuna sumu iliyonunuliwa kwa kipindi cha mwaka 2013/14 na badala yake bado imeendelea kutumika sumu iliyonunuliwa mwaka 2012/2013
Ununuzi wa chambo cha kutegea kunguru na vitendea kazi	Jumla ya kilo 200 za nyama kwa ajili ya chambo zimenunuliwa na kuchanganywa na sumu kwa lengo la katika kazi ya kuuwa kunguru. Aidha, vitendea kazi vilinunuliwa vikiwemo (ndoo 100, miko 100 na glavu 100)
Kuelimisha jamii kwa njia ya vipindi 10 vya redio / TV, mikutano na vijarida	Jumla ya wananchi 15,000?? Wame elimishwa na kuhamasishwa kushiriki katika kazi ya kuwauwa kunguru (Pemba 729 na Unguja 14,271). Mkutano mmoja wa kutoa elimu ya kuwahamisha kuwatokomeza kunguru ulifayika na kuwashirika wafanyakazi 27 wa Baraza la Mji wa Zanzibar. Aidha, matangazo kwa njia ya Radio yametolewa kupitia ZBC ambapo kipindi 1 cha radio cha dakika 15 kimerushwa hewani kwa njia ya redio. Idadi ya kunguru waliouliwa hadi mwezi Machi 2014 imefikia 38,878 (Unguja 23,000 na Pemba 15,878).
Ushirikishwaji wa wanajamii katika Shehia zote za Unguja na Pemba ili kufanikisha kazi ya uangamizaji kunguru.	Mkutano wa kuelimisha wananchi wa kisiwa cha Tumbatu kupitia viongozi wa Shehia zote tatu umefanyika. Aidha, mkutano na viongozi wa Visiwa vya Bawe na Changuu umefanyika pamoja na kuwapatia viongozi hao sumu ya kuulia kunguru katika visiwa hivyo. Pia wananchi wa Bopwe, Micheweni, Mbuyuni, Tibirinzi, Uwandani, Selem na Vitongoji wameshirikishwa katika mpango wa kuwauwa kunguru kwa kuwapatia taaluma.
MALENGO 2014/2015	
<ul style="list-style-type: none"> • Kununua sumu ya kuulia kunguru kilo tano (5). • Kununua kilo (800kgs) za nyama kwa ajili ya chambo cha kutegea kunguru. • Kuifanyia matengenezo mitego 20 ya kunasia kunguru. • Kuendelea kusambaza elimu ya kuwauwa kunguru kwa njia mikutano na vyomvo vya mawasiliano. • Kushirikiana na wenye mahoteli pamoja na kambi za kijeshi kwa lengo la kumtokomeza adui kunguru. 	

Kiambatisho. Na.10. Programu ya Uhakika wa Chakula na Lishe

<p>Programu: hii ni ya miaka mitano na imeanza 2009</p> <p>Gharama : USD 15 Milioni, Wachangiaji: SMZ, na USAID</p>
<p>Lengo kuu la Programu ni kuchangia katika hatua za kitaifa za kupunguza umaskini wa chakula na kipato kukabiliana na hali ya kutokuwa na uhakika wa chakula na lishe katika ngazi za Taifa, jamii na kaya na kushajiisha ushiriki wa jamii katika hatua za kujiongezea k ipato.</p>
<p>Gharama Mwaka 2013/2014: Programu iliombewa Tsh. 30,000,000 kutoka MWANZO BORA, hadi kufikia Mei, 2014 fedha zilizopatikana kutoka ni Tsh. 31,251,524</p>
<p>Utekelezaji 2013/2014</p> <ul style="list-style-type: none">• Vikundi vinane vya kina mama (Mother to Mother Support Groups) vimeanzishwa na kupatiwa mafunzo juu ya lishe bora. (Unguja – shehia za Kijini, Kidoti, Tazari na Mchezashauri, Pemba-Shehia za Tumbe Magharibi na Mashariki, Pujini na Mbuzini) aidha uundaji mwengine wa vikundi katika shehia 37 umeanza kwa mikutano ya awali ya uundaji wa kamati za uhakika wa chakula na lishe zenye wajumbe 15, kazi hii inaendelea na hadi sasa shehia 16 (Unguja 8 na Pemba 8) zimeshapitiwa;• Makabrasha ya mawasiliano juu ya masuala ya lishe (Social Behavioral Communication Change - Kit) yametayarishwa kutoa muongozo juu ya utowaji wa taarifa za lishe kwa jamii. Kazi hii bado inaendelea.• Uanzishwaji wa siku ya afya katika shehia kwa shehia 8 za Unguja 4 na Pemba 4;• Jumla ya bustani za mfano 6 za mbogamboga zilianzishwa (Unguja – shehia za Kijini, Kidoti, Tazari na Kilimani, Pemba-Shehia za Pujini na Mbuzini) zimetayarishwa kwa lengo la kutoa elim kwa jamii juu ya bustani ndogo ndogo na kushawishi wananchi kuanzishwa bustani kama hizo katika maeneo yao.
<p>Gharama Mwaka 2014/2015: Programu inatarajiwa kupata Tsh. 160,000,000 kutoka SMZ na Tsh. 64,800,000/= kutoka kwa USAID</p>
<p>Malengo Mwaka 2014/2015:</p> <ul style="list-style-type: none">• Kukamlisha makabrasha ya mawasiliano juu ya masuala yalishe (Social Behavioral Communication Change - Kit), kuchapisha na kuanza matumizi ya makabrasha;• Kuanzisha vipindi vya radio na kutoa machapisho juu ya masuala ya lishe kwa jamii;• Kushajiisha na kusaidia uanzishwaji wa bustani za nyumbani katika shehia 37 za Wilaya za Kaskazini A, Chakechake na Micheweni;• Kuanzisha vikundi vya kina mama (mother to mother/father to father support groups) na kupatiwa mafunzo juu ya lishe bora katika shehia 45 za wilaya 3• Kuanzisha kamati za uhakika wa chakula katika Shehia 37 za Wilaya za Kaskazini A, Chake chake na Micheweni;• Kuandaa mafunzo kwa wafanyakazi wa afya, sita kutoka wodi ya wazazi na sita kutoka PHCUs kwa vituo vitatu Unguja na vitatu Pemba katika IYCFP

Kiambatisho. Na.11. TAARIFA YA FEDHA ZILIZOTOLEWA KWA KAZI ZA MAENDELEO KUANZIA JULAI, 2013 HADI MEI, 2014 PAMOJA NA MAKISIO KWA MWAKA WA FEDHA 2014/2015 KWA FEDHA ZA SMZ

KASMA	JINA LA MRADI	MAKISIO SMZ 2013/2014	FEDHA ZILIZOPATIKANA SMZ JULAI / MEI, 2014	%	MAKISIO MWAKA 2014/15
610002	UHIFADHI WA MISITU YA PWANI	35,000,000	22,000,000	63	
610003	HIFADHI YA MISITU YA ASILI	35,000,000	25,000,000	71	
610004	MPANGO MKUU WA MAENDELEO YA KILIMO CHA U/MAJI	450,000,000	69,000,000	15	400,000,000
610005	MRADI WA KUIMARISHA MIKARAFUU	390,000,000	175,619,815	45	300,000,000
610007	MRADI WA UHAKIKA WA CHAKULA NA LISHE	160,000,000	-	-	160,000,000
610008	MRADI WA KUKUZA USARIFU WA MAZAO YA KILIMO	50,000,000	50,000,000	100	100,000,000
610014	PROGRAMU YA KUENDELEZA SEKTA YA KILIMO NA MIFUGO(ASDP-L)	35,000,000	24,190,000	69	30,000,000
610015	PROGRAMU YA KUIMARISHA HUDUMA YA KILIMO(ASSP)	55,000,000	43,000,000	78	-
610016	PROGRAMU YA UTAFITI WA KILIMO NA MALIASILI	140,000,000	10,000,000	7	300,000,000
710001	KUANGAMIZA ADUI KUNGURU	20,000,000	10,000,000	50	-
660004	THAMANI NA MISAADA VIJIJINI (MIVARF)	60,000,000	9,000,000	15	60,000,000
610020	KATI INFRASTRUCTURE	90,000,000	10,000,000	11	100,000,000
610019	PROGRAM YA MWANZO BORA		-		
610021	MPANGO WA ULIMWENGU WA KUSAIDIA KILIMO NA UHAKIKA WA CHAKULA (GAFSIP)	40,000,000	-	-	50,000,000
	JUMLA	1,560,000,000	447,809,815	29	1,500,000,000

Kiambatisho. Na.12. TAARIFA YA FEDHA ZILIZOTOLEWA KWA KAZI ZA MAENDELEO KUANZIA JULAI, 2013 HADI MEI, 2014 PAMOJA NA MAKISIO KWA MWAKA WA FEDHA 2014/2015 FEDHA KUTOKA KWA WAHISANI

KASMA	JINA LA MRADI	MAKISIO 2013/2014	FEDHA ZILIZOPATIKANA JULAI / MEI, 2014	- %	MAKISIO MWAKA 2014/15
610002	UHIFADHI WA MISITU YA PWANI	350,000,000	170,000,000	49	-
610003	HIFADHI YA MISITU YA ASILI	250,000,000	215,991,000	86	84,000,000
610004	MPANGO MKUU WA MAENDELEO YA KILIMO CHA U/MAJI	3,328,000,000	192,000,000	6	3,858,000,000
610007	MRADI WA UHAKIKA WA CHAKULA NA LISHE				64,800,000
610008	MRADI WA KUKUZA USARIFU WA MAZAO YA KILIMO	160,000,000	161,183,880	101	-
610014	PROGRAMU YA KUENDELEZA SEKTA YA KILIMO NA MIFUGO (ASDP-L)	828,155,000	197,615,670	24	346,886,000
610015	PROGRAMU YA KUIMARISHA HUDUMA YA KILIMO(ASSP)	518,881,000	138,452,200	27	-
660004	THAMANI NA MISAADA VIJIJINI (MIVARF)	9,348,560,000	245,064,800	3	3,008,416,000
610020	KATI INFRASTRUCTURE	178,402,000	178,400,000	100	178,400,000
610019	PROGRAM YA MWANZO BORA	30,000,000	31,251,524	104	-
610021	MPANGO WA ULIMWENGU WA KUSAIDIA KILIMO NA UHAKIKA WA CHAKULA (GAFSIP)	1,200,000,000		-	570,500,000
	JUMLA	16,191,998,000	1,529,959,074	9.4	8,111,002,000

**Kiambatisho. Na.13. MUHTASARI WA HESABU KWA KAZI ZA KAWAIDA: JULY 2013 - MEI, 2014
UNGUJA**

	JINA LA IDARA/TAASISI	JUMLA YA BAJETI JULAI,13/JUNI,14	JUMLA YA FEDHA ZILIZOPATIKANA JULAI- MEI, 2014	%	MAKISIO YA BAJETI 2014/2015
1	IDARA YA SERA MIPANGO NA UTAFITI	470,545,700	338,993,537	72	377,129,000
2	IDARA YA MISITU NA MALI ZISIZOREJESHEKA	1,465,089,500	1,243,722,930	85	1,605,448,000
3	IDARA YA UMWAGILIAJI MAJI	671,053,360	564,688,677	84	725,370,000
4	IDARA YA UENDESHAJI NA UTUMISHI	1,261,892,700	904,715,308	72	1,543,027,000
5	IDARA YA UHAKIKA WA CHAKULA NA LISHE	190,739,700	134,240,300	70	194,500,000
6	IDARA YA KILIMO	5,841,254,438	3,351,146,996	57	4,802,444,000
7	TAASISI YA UTAFITI WA KILIMO	1,115,298,710	965,099,310	87	1,221,269,000
	JUMLA	11,015,874,108	7,502,607,058	68	10,469,187,000
8	RUZUKU CHUO CHA KILIMO KIZIMBANI	500,000,000	289,400,000.00	58	427,000,000
	JUMLA	11,515,874,108	7,792,007,058	68	10,896,187,000
PEMBA					
MUHTASARI WA HESABU KWA KAZI ZA KAWAIDA : JULY 2013 - MEI, 2014					
	JINA LA IDARA/TAASISI	JUMLA YA BAJETI JULAI,13/JUNI,14	JUMLA YA FEDHA ZILIZOPATIKANA JULAI- MEI, 2014	%	
1	IDARA YA SERA MIPANGO NA UTAFITI	25,080,000	11,581,985	46	60,000,000
2	IDARA YA MISITU NA MALIASILI ZISIZOREJESHEKA	88,760,000	15,836,475	18	94,960,000
3	IDARA YA UMWAGILIAJI MAJI	36,480,000	15,493,010	42	90,000,000
4	IDARA YA UENDESHAJI NA UTUMISHI	1,889,865,450	1,683,527,905	89	2,409,853,000
5	IDARA YA UHAKIKA WA CHAKULA NA LISHE	18,240,000	7,552,753	41	42,000,000
6	IDARA YA KILIMO	41,040,000	16,264,043	40	99,000,000
7	TAASISI YA UTAFITI WA KILIMO	27,360,000	11,789,779	43	66,000,000
	JUMLA	2,126,825,450	1,762,045,950	83	2,861,813,000
	JUMLA KUU	13,642,699,558	9,554,053,008	70	13,758,000,000

Kiambatisho. Na.13.

MUHTASARI WA HESABU KWA KAZI ZA KAWAIDA : JULY 2013 - MEI,2014

UNGUJA

	JINA LA IDARA/TAASISI	MISHAHARA			MATUMIZI MENGINEYO		
		BAJETI YA JULAI,13/JUNI,14	FEDHA ZILIZOPATIKAN A JULAI-MEI,2014	%	BAJETI YA JULAI,13/JUNI,14	FEDHA ZILIZOPATIKAN A JULAI-MEI,2014	%
1	IDARA YA SERA MIPANGO NA UTAFITI	170,545,700	153,825,300	90	300,000,000	185,168,237	62
2	IDARA YA MISITU NA MALI ZISIZOREJESHEKA	1,305,089,500	1,187,987,650	91	160,000,000	55,735,280	35
3	IDARA YA UMWAGILIAJI MAJI	592,053,360	538,008,360	91	79,000,000	26,680,317	34
4	IDARA YA UENDESHAJI NA UTUMISHI	791,892,700	719,348,500	91	470,000,000	185,366,808	39
5	IDARA YA UHAKIKA WA CHAKULA NA LISHE	120,739,700	109,340,300	91	70,000,000	24,900,000	36
6	IDARA YA KILIMO	2,091,254,438	1,895,067,238	91	3,750,000,000	1,456,079,758	39
7	TAASISI YA UTAFITI WA KILIMO	1,035,298,710	939,669,310	91	80,000,000	25,430,000	32
	JUMLA	6,106,874,108	5,543,246,658	91	4,909,000,000	1,959,360,400	40
8	RUZUKU CHUO CHA KILIMO KIZIMBANI	-	-		500,000,000	289,400,000	58
	JUMLA	6,106,874,108	5,543,246,658	91	5,409,000,000	2,248,760,400	42

PEMBA

	JINA LA IDARA/TAASISI	MISHAHARA			MATUMIZI MENGINEYO		
		BAJETI YA JULAI,13/JUNI,14	FEDHA ZILIZOPATIKAN A JULAI-MEI, 14	%	BAJETI YA JULAI,13/JUN,14	FEDHA ZILIZOPATIKAN A JULAI-MEI, 14	%
1	IDARA YA SERA MIPANGO NA UTAFITI				25,080,000	11,581,985	46
2	IDARA YA MISITU NA MALI ZISIZOREJESHEKA				88,760,000	15,836,475	18
3	IDARA YA UMWAGILIAJI MAJI				36,480,000	15,493,010	42
4	IDARA YA UENDESHAJI NA UTUMISHI	1,796,825,450	1,627,045,950	91	93,040,000	56,481,955	61
5	IDARA YA UHAKIKA WA CHAKULA NA LISHE				18,240,000	7,552,753	41
6	IDARA YA KILIMO				41,040,000	16,264,043	40
7	TAASISI YA UTAFITI WA KILIMO	-			27,360,000	11,789,779	43
	JUMLA	1,796,825,450	1,627,045,950	91	330,000,000	135,000,000	41
	JUMLA KUU	7,903,699,558	7,170,292,608	91	5,739,000,000	2,383,760,400	42

Kiambatisho Na. 14. MAPATO KWA MWAKA 2013/2014

KASMA	MAELEZO	MAPATO YALIYOIDHINISHWA 2013/2014	MAPATO HALISI JULAI – APRIL I2013/2014	%	MAKADIRO YA MAPATO 2014/2015
0301 OFISI KUU PEMBA.					
142224	MAZAO YA MISITU	20,000,000	15,012,050	75	20,000,000
142299	MAPATO YA UKODISHAJI WA MASHAMBA YA MIKARAFUU	345,000,000	157,999,900	46	200,000,000
142225	ADA YA UUZAJI MAWE, MICHANGA NA KOKOTO	28,000,000	70,730,950	253	71,500,000
	JUMLA NDOGO	393,000,000	243,742,900	62	291,500,000
142254	UKAGUZI A MAZAO	4,000,000	4,565,500	114	5,000,000
142257	MAUZAJI YA MAZAO NA MICHE	500,000		0	500,000
145001	MAPATO MENGINEO	1,500,000	272,000	18	1,000,000
142101	MAUZAJI YA MICHE	1,000,000	15,000	2	2,000,000
	JUMLA NDOGO	7,000,000	4,852,500	69	8,500,000
	JUMLA PEMBA	400,000,000	248,595,400	62	300,000,000
0401 IDARA YA SERA, MIPANGO NA UENDESHAJI.					
145001	MAPATO MANGINEO	2,000,000	5,950,000	298	10,000,000
	JUMLA NDOGO	2,000,000	5,950,000	298	10,000,000
1501 IDARA YA KILIMO					
142254	UKAGUZI WA MAZAO	15,000,000	12,612,400	84	15,000,000
	JUMLA NDOGO	15,000,000	12,612,400	84	15,000,000
1701 TAASIS YA UTAFITI.					
142257	MAUZAJI YA MAZAO NA MICHE.	15,000,000	23,024,700	153	25,000,000
142281	ADA YA UINGIZAJI WATALII	6,000,000	7,229,700	120	10,000,000
	JUMLA NDOGO	21,000,000	30,254,400	144	35,000,000
0701 IDARA YA MISITU.					
142101	MAUZO YA MICHE	25,000,000	12,355,300	49	15,000,000
142224	MAZAO YA MISITU	100,000,000	110,846,920	111	110,000,000
142299	MAPATO YA UKODISHAJI WA MASHAMBA YA MIKARAFUU	5,000,000	-	0	
142225	ADA YA UUZAJI WA MAWE NA MICHANGA	180,000,000	389,905,470	217	360,000,000
	JUMLA NDOGO	310,000,000	513,107,690	166	485,000,000
	JUMLA UNGUJA	348,000,000	561,924,490	161	545,000,000
	JUMLA KUU YA WIZARA	748,000,000	810,519,890	108	845,000,000